וועטער:
אומבאשטימט — רעגן

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס
אידישע וואָרט
THE GATEWAY OF THE WEST.
THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאנג — 4.29.
זון אונטערגאנג — 8.22.

די איינציקע אידישע ציישונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

Vol. 20, No. 105. Winnipeg, Tues. May 27, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג. דינסטאג כט' אייר, תר"ץ.

פראַגע פון פאררופן דרינגענדיקן ציון קאָנגרעס באַטראַכט

ציוניסטישע וועלט עקזעקוטי- און פאלעסטינער ציוניסטן וועלן באטראכטן די פראגע.

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאָנדאָן, מאי 27 (איטא).— די פּאָלי־טישע קאָמיסיע פון דער ציוניסטישער וועלט אָרגאניזאציע וועט זיך צוזאמענ־קומען אין לאָנדאָן אינמיטן יוני, צו באַ־טראַכטן די ראַטזאַמקייט פון פאררופן א דרינגנדיקן ציוניסטישן קאָנגרעס.

ירושלים, מאי 27 (איטא). — א ספּע־ציעלע קאָנווענשאָן פון די אלגעמיינע ציוּ־ניסטן פון גאנצן לאַנד האָט זיך געעפנט לעצטן אוונט אין תל־אביב, צו באַטראַכטן דעם פארשלאג פון פאררופן א דרינגנדיקן ציוניסטישן קאָנגרעס, פאר וועלכן ספּע־ציעלע וואַלן זאָלן פאררופן ווערן.

תל־אביב, מאי 27 (איטא). — די מו־ניציפּאַליטעט פון תל־אביב האָט באַ־שלאָסן צו דערלאַנגען א פּראָטעסט קעגן דעם אָפּשטעל פון דער אימיגראציע, באַ־זירנדיק זיך אויף ציפערן וואָס ווייזן, אז עס פעלן אוים ארבעטער הענט אין לאַנד.

—(::)—

אַלדערמאַן קאַליסניק צוריק צוגעלאָזן צו זי־צונגען פון סיטי קאָונסיל

אַלדערמאַן קאַליסניק, קאָמוניסטישער פארטרעטער אין וויניפּעגער שטאָט־ראַט, האָט נעכטן ווידער פארנומען זיין אָרט אויף דער זיצונג פון סיטי קאָונסיל, נאָכ־דעם ווי ער איז ארויסגעפירט געוואָרן פון צוויי זיצונגען, פאר באַליידיקן אַלד. סימ־פּקין און ניט וועלן צוריקציען זיינע באַ־מערקונגען.

באַלד ווי די זיצונג האָט זיך געעפנט, האָט אַלד. דוירוואַרד (ארבעטער) געבעטן דאָס וואָרט און האָט פארגעשלאָגן א רע־זאָלוציע: "היות ווי דער סיטי קאָונסיל האָט אויסגעדריקט שוין זיין פארדאַמונג צו אַלד. קאַליסניקס האַנדלונג און געגעבן אים די געלעגנהייט צו טאָן וואָס דער יושר האָט דיקטירט, צו נעמען זיינע ווער־טער צוריק, און ער האָט זיך דערמיט נים באַנוצט, — לכן ווערט איצט דער אינצי־דענט באַטראַכט ווי געשלאָסן".

די רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרן, און אַלד. קאַליסניק איז פארבליבן ביי דער זיצונג.

די זיצונג האָט זיך דערנאָך אָפּגעגעבן מיט די פראַגן אויפ'ן סדר היום און נאָך היציקע דיסקוסיעס איז באַשלאָסן געוואָרן אנצונעמען די תקנות וועגן "פּאַראַלעל פּאַרקינג" און פארבאָט פון "פּאַרקינג" אויף מיין סט. און פּאָרטעדזש עווע. אין די שעה'ן פון גרויסן פּאַרקער.

"דאַצאָל" איז אין רוסלאַנד אויך אַן ענין

א פּאָר דאָלאַר איז אין סאָוועט רוס־לאַנד א גאַנץ היבשער ענין. אָבער מיט "דאַצל" וואָרפט מען זיך דאָרט אָפּנים אויך ניט.

א מערב קאַנאַדער אידישע פרוי האָט א שוועסטער אין סאָוועט רוס־לאַנד. איז יענע מסתמא אויף צרות, און בעט איר גליקלאַכע אַמעריקאַנער שוועסטער צו העלפן איר מיט א פּאָר דאָלאַר. די לעצטע וואָלט איר גערן גע־האָלפן, איז אָבער אין קאָלומבוסעס מדינה איצט אויך צרות. שרייבט זי איר אַזוי און אַזוי, "און איך שיק דיר דערפאַר צען דאָלאַר און דאַצאָל".

באַקומט זי די טעג אַן ענטפער פון רוסלאַנד: "דיין בריוו מיט די צען דאָ־לאַר דערהאַלטן, און איך דאַנק דיר זייער. דער 'דאַצאָל' איז אָבער נאָך ניטאָ. ווען איך וועל אים באַקומען, וועל איך דיר שרייבן דערוויייל דאַנק יך דיר אין פאַראויס פאַרן 'דאַצאָל'."

די מעשה איז אַן אמת'ע מעשה. אַזוי, אַמווייניקסטנס, פאַרזיכערט אונז אין א בריוו אונזערער א לעזער. מ. ראָם, פון וואַנקאָווער, ב. ק.

א גאַסט

סידני יאפע, געוועזענער תושב פון וויניפּעג, און איצט אין עלדזשין, איל., איז אויף א באַזוך אין שטאָט. ער איז דער גאַסט פון זיין שוועסטער און שוואָגער, מר. און מרס. ב. שעפּס, 235 קאַטידראַל.

—(::)—

איבער $10,000 געשאַפן ביים ציון באַנקעט

הדסה'ס באַשטייערן זיך מיט גרויסע סומען. — סעמועל'ס רעדע מאַכט שטאַרקן רושם אויף גרויסן עולם ביי באַנקעט לכבוד דער עפענונג פונ'ם פּאַראייניקטן ציון קאַמפּיין

איינער פון די דערפאָלגרייכסטע באַנ־קעטן איז דורכגעפירט געוואָרן נעכטן ביינאַכט אין ציון זאַל, פון דער וויני־פּעגער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, לכבוד דער דערעפענונג פונ'ם פּאַראייניקטן פּאַ־לעסטינער קאַמפּיין דאָ אין שטאָט, ביי וועלכן מאָריס סעמועל, באַרימטער ענג־ליש־אידישער שריפטשטעלער און גלענ־צענדיקער אָראַטאָר, איז געווען דער הויפּט רעדנער. אַרום פיר הונדערט מענ־שען זיינען אַנוועזנט געווען. מרס. העפּ־נער, וועלכע האָט געהאַט דעם אויפזיכט אין צוגרייטן דעם שיינעם באַנקעט, איז אין נאָמען פון דעם וויניפּעגער טשאַפּטער הדסה פּרעזענטירט געוואָרן פון מרס. ה. האַלפּערין מיט א שיינעם בוקעט בלומען אַלס אַנערקענונג פאַר איר אַרבעט.

נאָך א קורצער רעדע פון מר. מאַקס העפּנער, פּאָרזיצער פון דעם אָוונט, האָט דער הויפּט גאַסט, מר. סעמועל, געהאַלטן א גלענצענדיקע רעדע.

"ניט די געשעענישן אין ארץ־ישראל זיינען געווען א טראַגעדיע, נאָר די שטע־לונג און דער פּעסימיזם פון דעם אַמערי־...

...ד ע ן, און די לעצטע האָבן גע־וואוסט ווי צו פאַרטיידיקן זיך אויף אַן ערנהאַפטן און געהעריקן אופן. די העל־דישע אידישע קעמפער אין ארץ־ישראל האָבן כמעט געמאַכט א סוף צו די ראַ־יאָטן אײדער די מיליטערישע מאַכט איז אָנגעקומען".

מר. סעמועל האָט אין זיין לאַנגער רע־דע אָנגעוויזן אַז די רייכע אַראַבער עפענ־דים העצן אויף דעם פינסטערן אַראַ־בישן עלעמענט אויף די אידן, ווייל זיי, די עפענדים, האָבן אין די אידן דערפילט א געפאַר אין פּאַלעסטינע, וואָס איז קעגן זייערע אינטערעסן. די רייכע אַראַבער, האָט ער געזאָגט, האַלטן אין אונטערדריי־קען די אָרימע אַראַבער וועלכע לעבן אונ־טער די ערגסטע עקאָנאָמישע אומשטענדן. דאָס לעבן פון דער אָרימער אַראַבישער באַפעלקערונג איז שווערלאַך, און צו דעם זיינען זיי פינסטער און אומבאַ־וואוסטזיניק, ניט האָבנדיק די מעגלאַכ־קייט צו גענים וועלכע עס איז בילדונג. פון דער צווייטער זייט בליט דאָרט אויף א לעבעדיקער אידישער מאָדערנער ישוב וואָס מאַכט א ווירקונג אויף די אַראַ־בישע ארבעטער וועלכע הויבן זיך אָן צו־...

(שלוס אויף לעצטער זייט)

וואו די גרויסע בריטישע לופט-שיף וועט זיך פאראנקערן

[illegible]

אין קווינס טעאַטער

יעקב (קאַהען) בערלין פירט אויף היינט אָוונט, אין קווינס טעאַטער, אויפ'ן אַל־געמיינעם פאַרלאַנג, די דערפאָלגרייכע מוזיקאַלישע קאָמעדיע־דראַמע "מאַנקע פון אָדעס".

די דאָזיקע פאָרשטעלונג איז דאָ גע־שפּילט געוואָרן מיט גרויס דערפאָלג צוויי אָוונטן. די גאַנצע טרופּע האָט זיך אויס־געצייכנט אין זייערע ראָלן. די פאַרוואַל־טונג דערוואַרטעט היינט א גרויסן עולם.

—(::)—

קינד געבאָרן אין פאָרד קאַר קריגט העניר פאָרדס נאָמען

מזל טוב! עס איז שוין דאָ א נאָמען נאָך העניר פאָרד. מרס. אַבערגראַוו, פון אַרבערפילד, סאַסק., האָט געבאָרן א טאָכ־טער, פאַרנדיק אין א "פאָרדל", צום שפּיטאָל אין ניפּאַווין. פאַר דעם גרויסן נס וואָס אַלצדינג איז צוגעגאַנגען בשלום, האָבן אירע עלטערן באַשלאָסן א נאָמען צו געבן דאָס מיידעלע העניריעטאַ פאָרד. מוטער און קינד זיינען אין בעסטן צו־שטאַנד.

מעיאָר וועב פאַרדאַמט פאַר פּאָליטישער רעדע אין פּאָרט פרענסיס

פּאָרט־פרענסיס, אָנט., מאי 27.— די היגע ליבעראַלן האָבן אָנגענומען א שאַר־פע פאַרדאַמונגס רעזאָלוציע קעגן מעיאָר וועב, פון וויניפּעג, דערפאַר וואָס ער האָט אויסגענוצט די געלעגנהייט, ווען ער איז דאָ איינגעלאַדן געוואָרן ווי א גאַסט אויף א באַנקעט, צו האַלטן א פּאָליטישע רעדע און צו אַטאַקירן די קינג רעגירונג. די רע־זאָלוציע דריקט אויס די האָפענונג, אַז די דאָזיקע "טאַקטלאָזע האַנדלונג" וועט ניט ברענגען קיין שום פּאָליטישע נוצן צו די קאָנסערוואַטיוון וואָס זיינען געווען פאַר־נאַטוואָרטלאַך פאַר מעיאָר וועבס באַזוך.

—(::)—

רבי זילבערשטיינס זכרונות

צוליב טעכנישע סבות, זיינען ־רבי זיל־בערשטיינס זכרונות ני טאַריין אין היינ־טיקער אויסגאַבע. די פאָרזעצונג וועט פאַרעפנטלאַכט ווערן מאָרגן.

פאַרזוך געמאַכט אויפצורייסן מצבה אויף פּעטער ווערינגס קבר

נעלסאָן, ב. ק., מאי 27. — דעם זונ־טאָג פרי, האָט א וועכטער, גייענדיק פאַר־ביי, געפונען א באָמבע ביים פּראַכטפולן געצעלט איבער דעם קבר פון דעם פאַר־שטאָרבענעם פּעטער ווערינגין, געוועזענער פירער פון דער דוכאָבאָרישער געמיינדע אין קאַנאַדע, אין בריליאַנט, ב. ק. ער האָט באַלד גערופן נאָך הילף, און דער קנייטל, אַרום זיבן פוס לאַנג, איז אויס־געלאָשן געוואָרן.

אין דער באָמבע האָט מען געפונען 6 שטיקלאַך דינאַמיט. דער וואָרפער האָט ניט אויסגערעכנט די צייט וואָס עס דאַרף נעמען דעם קנייטל צו דערברענען, אַנדערש וואָלט דער קבר צעשמעטערט גע־וואָרן, צעשעדיקנדיק דערביי דעם שליאַך וואָס גייט פאַרביי און די אייזנבאַן ליניע וואָס געפינט זיך אונטן.

ווערינגין איז געשטאָרבן אָקטאָבער 29טן, 1924, נאָך אַן עקספּלאָזיע אין א באַן וואַגאָן אַרום פאַראַן, ב. ק., אין וועל־כען ער איז געפאָרן. זיינע שונאים האָבן קאָנטיק געוואָלט אָפּוױשן איצט זיין לעצ־טען זכר פון דער ערד.

די פּראָווינציעלע פּאָליציי מאַכט ענער־גישע אויספאָרשונגען, אָבער דערוויייל איז נאָך קיינער ניט אַרעסטירט געוואָרן.

די פּראָווינציאַלע פּאָליציי האָט לעצ־טען שבת באַקומען ידיעות וועגן דוכאָ־באָרישע אומרוען וואָס זאָלן זיך האָבן געגרייט אין פּאָרטאָ־ריקאָ, ניט ווייט פון דאַנען. אָנקומענדיק אַהין, האָט זי אָבער אַלץ געפונען אין אָרדענונג.

—(:־:)—

אויפקלער פאַרזאַמלונג פון לינ־קע פּוע־צ מאָרגן אָוונט

מאָרגן אָוונט וועט אונטער אויפזיכט פון דער לינקער פּועלי ציון פּאַרטיי אָפּ־געהאַלטן ווערן אַן עפנטלאַכע פאַרזאַמלונג וועגן דער לעצטער ארץ־ישראל נייעס (וועגן דעם אָפּשטעל פון דער אימיגראַ־ציע). מיטגלידער פון דער פּאַרטיי וועלן ריידן וועגן דעם דאָזיקן ענין. אַלע זיי־נען איינגעלאַדן. די פאַרזאַמלונג וועט זיך אָנפאַנגען פּונקט 8.30 אין קליינעם זאַל פון פּרץ אינסטיטוט.

—(:־:)—

בריוו קאַסטן

ר. שולמאַן, קאַרמאַן, מאַנ. — 6טער אב, 1906, איז אויסגעפאַלן 28טן יולי.

פאַרפלייצונגען פאַר־טרייבן טויזנטער פון היימען אין רומעניע

בוקאַרעסט, מאי 27 (איטא). — איבער 800 הייזער זיינען פאַרטרונקען געוואָרן און 3,500 נפשות זיינען געבליבן אָן א דאַך איבער'ן קאָפּ, ווי א רעזולטאַט פון פאַרפלייצונגען פון די טייכן אינ'ם באַקאָו געגענט. די פאַרבינדונגען צווישן ראַמאַן פּיאַטראַ ניאַמץ זיינען איבערגעריסן גע־וואָרן און 19 דערפער זיינען אונטער'ן וואַסער. צווישן די געליטענע זיינען דאָ א סך אידן.

א צאָל דערפער אין די געגנטן פון קי־שענעוו זיינען אויך פאַרפלייצט געוואָרן.

נעזעלשאַפטלאַכער קאַלענדאַר

דינסטאָג, מאי 27

פאַרזאַמ. פון פּוע"צ פרויען, ביי מרס. מיינער, 458 באַראָוס עווע., 8.30 נ.מ.

מיטוואָך, מאי 28

טיי פון יונגע פרויען סיסטערהוד ביי מרס. ס. קאָפּ, 300 אַבערדין עווע., 3—11

פרויען איקאַר אָוונט. ראַפל פון לאָמפּ, 8 אָוונט, אין פרייהייט־טעמפּל.

אַלגעמ. פאַרזאַמ. פון וופּג. טשאַפּטער הדסה, 8 אָוונט, אין ציון זאַל.

אַלגעמ. פאַרזאַמ. פון מוטער־פאַראיין פון פּרץ־שול, 8.30 אָוונט, אין שול. פּלעט פון בעט־צורעק.

מיטינג פון בנות שלום פרי לאָאַן, 8 אָוונט, אין שטיימאַן האָל.

פרייטאָג, מאי 30

זלמן רייזען: "עליות און ירידות אין דער געשיכטע פון אונזער קולטור", 8.30 אָוונט, אין פּרץ־אינסטיטוט.

זונטאָג, יוני 1

"טעג־טאָג" פאַר'ן איקאָר.

זלמן רייזען: "אידיש און דער קאַמף פון די אידישע מאַסן פאַר זייער באַפריי־אונג", 8.30 אָוונט, אין פּרץ־זאַל.

דינסטאָג, יוני 3

זלמן רייזען: לעקציע, 8.30 אָוונט, אין פּרץ־אינסטיטוט.

מיטוואָך, יוני 4

7טער יערלאַכער שוועסטער־אָוונט פון כנסת־ישראל סיסטערהוד.

זונטאָג, יוני 8

טיי פון לײדיס אַקזילערי פון ת"ת ביי מרס. וועריער, 661 מאַניטאָבאַ עווע.

קוזיסטישע צייטונג העצט אָפן צו פּאָגראָמען, און רעגירונג זאָגט אַז דאָס האָט מיט איר ניט צו טאָן

אידישע צייטונג אין קישינעוו ווערט אָבער יאָ קאָנפיסקירט, כלומרשט דערפאַר וואָס זי זאָל האָבן דערמאָנט וועגן פּרינץ קאַראָל

בוקאַרעסט, מאי 27 (איטא).— "פאַר־וואָס ווערן ניט אָנגענומען קיין מיטלען קעגן די געפערלאַכע העצעס פון דעם קו־זיסטישן אָפיציעלן אָרגאַן אין קאָסטאַנ־צאַ, וואָס רופט אויסצוקוילן די אידן און פאַרברענען זייערע סינאַגאָגעס?"— האָט אין פּאַרלאַמענט אָנגעפרעגט דער סאָציאַל דעמאָקראַטישער דעפּוטאַט לוטשיאַן.

דערויף האָט מיניסטער מאַדגעארו גע־ענטפערט, אַז דער ענין האָט צו טאָן מיט דעם קאָנסטאַנצער פּראָקוראָר. ער וועט אָבער פּאָרט ציען די אויפמערקזאַמקייט פונ'ם יוסטיץ מיניסטער צו דעם ענין.

די צייטונג "דימינעאַצאַ" איבערגעבנ־דיק די דאָזיקע אינטערפּעלאַציע, זאָגט, אַז מען קאָן לייגן זייער ווייניק האָפענונ־גען אויפ'ן מיניסטערס אינטערווענציע.

קישענעוו, מאי 27 (איטא). — די הי־גע "צייט" באַריכטעט, אַז דער אינספּעק־טאָר, וואָס האָט אונטערזוכט די פּאַסירונג אין טאַרגעפּרומאָס, האָט אין זיין באַריכט אויך רעקאָמענדירט מען זאָל באַזייטיקן פון זיין שטעלע דעם פּאָליציי אינספּעק־טאָר קאַניאַ פון יאַסי, וועלכער האָט מיס־באַהאַנדלט די אַרעסטירטע אידן און האָט אַראַנזשירט מען זאָל זיי פאָטאָגראַפירן מיט שטעקנס אין די הענט כ־י אויפצו־העצן מיט די בילדער די פּויערים.

קישינעוו, מאי 17 (איטא). — די הי־גע אידישע צייטונג "אונזער צייט" איז קאָנפיסקירט געוואָרן. די צייטונג, אין איר לייט־אַרטיקל דעם צווייטן טאָג, פּראָ־טעסטירט קעגן דער קאָנפיסקאַציע. ווי זי גיט איבער, האָבן די לאָקאַלע באַאַמטע דערקלערט די קאָנפיסקאַציע דערמיט, וואָס די צייטונג האָט ניט נעפּאָלגט דעם פאַרבאָט צו שרייבן עטוואָס וועגן פּרינץ קאַראָל. די צייטונג, פּראָטעסטירנדיק קעגן דער האַנדלונג פון די לאָקאַלע באַאַמטע, דריקט אויס איר אַנטריסונג, וואָס די צענ־טראַלע רעגירונג דערלאָזט צו אַזאַ ווילקיר פון באַאַמטע.

בלוטיקע ראַיאָטן אין אינדיע קאָסטן גרויסע צאָל קרבנות

באָמבעי, אינדיע, מאי 27. — נעכטן איז געווען א בלוטיקער טאָג אין אינדיע. ראַיאָטן זיינען פאָרגעקומען אין ראַנגון, באָמבעי און דאַקאַ, וואָס האָבן געקאָסט אַרום 26 קרבנות אין טויטע און איבער 700 אין פאַרוואונדעטע.

אין ראַנגון איז דער קאַמף פאָרגעקומען צווישן די סטרייקנדיקע דאָק ארבעטער און אימפּאָרטירטע סטרייק ברעכער. און דאָ איז באַזונדערס פיל בלוט פאַרגאָסן געוואָרן. פּאָליציי און סאָלדאַטן האָבן ציטווייליק איינגעשטעלט אָרדענונג.

אין דאַקאַ איז פאָרגעקומען א בלוטי־...

...קער קאַמף צווישן די הינדוס און די מו־סולמאַנער, אין וועלכן ניט ווייניקער ווי 6 זיינען געטויט געוואָרן און א סך זיינען פאַרוואונדעט געוואָרן.

אין באָמבעי זיינען ראַיאָטן אויסגע־בראָכן אינ'ם מוסולמאַנישן דיסטריקט, וואו דער המון האָט אַטאַקירט א פּאָלי־ציסט, וועלכער האָט געוואָלט אַרעסטירן א מוסולמאַנער וואָס האָט געוואָרפן שטיי־נער אויף זיין הונט. די פּאָליציסטן האָבן צום סוף געשאָסן אינ'ם המון, און צוויי זיינען געטויט געוואָרן.

צוויי קינדער פון טוריסטן פאַרברענט פון אויפרייס פון גאַזאָלין אויוועלע אין קעמפּ אין בראַנדאָן

בראַנדאָן, מאַנ. מאי, 27. — צוויי קינ־דער, דזשאַ וויליאַמסאָן, 3 יאָר אַלט, און אַלעקסאַנדער וויליאַמסאָן, 1 און א האַלב יאָר אַלט, די זין פון מר. און מרס. ווי־ליאַמסאָן, טוריסטן פון לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע, זיינען דאָ נעכטן פאַרברענט געוואָרן, שלאָפנדיק אין א טענט אין דעם היגן טוריסטן פּאַרק.

אַן עקספּלאָזיע פון א גאַזאָלין אויווע־לע וואָס איז געשטאַנען אין טענט, האָט פאַראורזאַכט די שריפה.

מר. און מרס. וויליאַמסאָן זיינען אָנ־געקומען מיט זייערע פיר קינדער אין דינסטמיידל, זונטאָג שפּעט ביינאַכט, און זיי האָבן אויסגעקליבן דעם פּלאַץ פאַר זייער אָפּרו. זייערע אַנדערע צוויי קינ־דער און דאָס מיידל, זיינען געשלאָפן ניט וויים פונ'ם טענט, און זייער אויטאָמאָ־ביל. און אַליין זיינען זיי אַוועק שלאָפן אינ'ם דערבייאיקן קעמפּ.

דער פאָטער פון די קינדער, דערהערנ־דיק דעם אויפרייס האָט זיך געלאָזט לוי־פן צום ברענענדיקן טענט, און אים האָט זיך איינגעגעבן ארויסצוכאַפּן די קינדער פון די פלאַמען. זיי זיינען באַלד אָפּגעפירט געוואָרן אינ'ם בראַנדאָנער שפּיטאָל וואו זיי זיינען געשטאָרבן פון די בראַנד־וואונדן.

מר. און מרס. וויליאַמסאָן ליגן ביידע אין שפּיטאָל, ליידנדיק פון א שטאַרקער אויפטרייסלונג. עס ווערט געזאָגט אַז דאָס אויוועלע האָט מר. וויליאַמסאָן אַריינגעשטעלט אינ'ם טענט, מיט'ן צוועק צו האַלטן וואַרעם זיינע קינדער, ווייל עס איז געווען א קאַלטע נאַכט.

זעקס פון איין פאַמיליע געטויט אין קרייץ-וועג עקסידענט אין אָנטאַריאָ

קאָבורג, אָנט., מאי 27. — זעקס מיט־גלידער פון דער דזשאָנסאָן פאַמיליע, פון האַמילטאָן, זיינען אומגעקומען ווען דער אויטאָמאָביל אין וועלכן זיי זיינען געפאָרן פון א פאַרגעניגן רייזע קיין מאָנטרעאַל איז צעשמעטערט געוואָרן פון א סי. ען. אַר. לאָקאָמאָטיוו אויפ'ן באַן קרייץ־וועג צוויי מייל פון דאַנען.

די אומגעקומענע זיינען דזש. ה. דזשאָנסאָן, 51, און זיין פרוי; זייער זון דזש. ה. דער אינגערער, 26 יאָר, מיט זיין פרוי, און זייערע צוויי קליינע קינדער.

ראָבערט דזשאָנסאָן, 22 יאָר, דעם אַלטן דזשאָנסאָנס א זון, האָט זיך ווי דורך א נס געראַטעוועט, אַראָפּשפּרינגענדיק פונ'ם אויטאָמאָביל אין צייט.

דער קרייצוועג איז געוויינלאַך באַ־שיצט מיט טויערן, אָבער די טויערן זיי־נען פונקט קאַליע געוואָרן דורך א שטורם פאַר אַן אויטאָמאָביל. א וועכטער איז אויסגעשטעלט געוואָרן ביז די טויערן וועלן פאַרריכט ווערן, און ער האָט סיג־נאַליזירט צו מר. דזשאָנסאָן אָפּצושטעלן זיך. יענער האָט אָבער אָפּנים ניט באַ־מערקט די סיגנאַלן.

ווער?

זיינען די ערשטע ...

?

[illegible]

אנב - אורחא

פון מארק

אייראָפּע און מיר

מיר איז זיך פיל מאָל אויסגעקומען צו לייענען וועגן דעם, ווי זיי, אונזערע ברי־דער אין אייראָפּע, קאָנען ניט פאַרטראָגן די רייכע אַמעריקאַנער פעטערס מיט זיי־ער פיליסטערישן סנאָביזם, ווען זיי באַ־זוכן זייערע "אָרימע ברידער אויף יענער זייט ים".

די אידן אין אייראָפּע באַטראַכטן אָט דעם סאָרט אַמעריקאַנער געסט, ווי אַן אידעלע, אָבער פאַראָרימטע משפחה אין שטאָט קוקט אויף דעם רייכן, אָבער פאַר־גראָבטן פעטער פון ישוב, — מיט קנאה, און מיט פאַראַכטונג. מען חנפ'עט זיך צו אים אביסל אונטער, דערוואַרטנדיק פון אים א שטיקל טובה, אָבער הינטער זיין פּלייצע מאַכט מען פון אים חוזק און מען לאַכט אין די הויפנס.

איך סימפּאַטיזיר אין דער הינזיכט פול־שטענדיק מיט אונזערע ברידער פון יענער זייט ים. די מייסטע "אַמעריקאַנער פע־טערס", וואָס באַזוכן זייערע אַלטע היימען פאַרדינען ניט קיין בעסערע באַציאונג.

אָבער די מייסטע אייראָפּעאישע אינ־טעליגענטע אידן מאַכן דעם אומפאַרגעב־לאַכן טעות צו מיינען, אַז אָט די אַמערי־קאַנער געסט שפּיגלען אָפּ דעם גייסטיקן מצב פונ'ם אַמעריקאַנער אידנטום. נאָך אַנדערע פון זיי קומען אויף א קורצן באַ־זוך קיין אַמעריקע, — ווי דער זיידענער איר וואָס קומט צום ישוב'ניק פאַרדרן פון אים א ביישראָג פאַר א ישיבה, — און, פונ'ם ערשטן קוק, טראָגן זיי אַרוים זייער פאַרניכטנדיקן אורטייל איבער דעם אַמע־ריקאַנער אידישן לעבן.

* * *

איך לייקן ניט: אונז זיינען אויך ניט צום האַרצן אָט די "געסט אויף א ווייל וואָס זעען אויף א מייל", מיט זייער גייס־טיקן סנאָביזם.

מיר אַליין רייסן פון זיך שטיקער פלייש. מיר שאַנעווען זיך ניט. מיר קרי־טיקירן מיט די שאַרפסטע ווערטער אונ־זערע פעלערן וועלכע מיר שטודירן און זוכן צו באַקעמפן. מיר שטעלן צו זיך אַליין אָפּט פאַר א מוסטער אונזערע ברי־דער אויף יענער זייט ים.

עס זעט אָבער אוים אַזוי ניט־איידל, ווען יענער קומט צו דיר צו גאַסט און שטעלט זיך אַליין אַרוים פאַר א מוסטער; ווען יענער קומט צו דיר מיט פאָדערונגען צו העלפן אים אין זיינע אַרבעטן (וואָס האָבן טאַקע א שייכות צו דיר), און זוכט דערביי מבטל צו מאַכן אַלע דיינע אָנ־שטרענגונגען.

מיר קאָנען ניט פאַרליידן אָט דעם ביטול געפיל, און דעם געפיל פון סופּעריאָ־ריטעט. ...

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper of Western Canada.
אידישעס ווארט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

אראבישע און אידישע באדן-נויטן

ווי אן אראבישע דעפוטאציע האט דערקלערט פאר לארד סימפסאן, מוז אן אראבישע פאמיליע אונטער דעם איצטיקן סיסטעם פון עקסטענסי־ווער באדן באארבעטונג, האבן אן ערך פון צוויי הונדערט דונאם באדן צו שפייזן זיך. ווי לארד סימפסאן האט אבער אויסגערעכנט אויפ'ן סמך פון דעם חשבון צוגעשטעלט פון דער דעפוטאציע, דארף אפילו א שטח פון צוויי הונדערט דונאם אויך ניט זיין גענוג פאר א מענשלאכן לעבן פאר א פאמיליע פון פינף נפשות.

דער אמת איז, אז עס זיינען דא ניט קיין סך פעלאכישע פאמיליעס אין ארץ־ישראל, וואס באזיצן א שטח פון צוויי הונדערט דונאם. דער דורכ־שניטלאכער פעלאך באארבעט א קלענערן שטח, און אממייסטן ניט אייגע־נעם באדן, נאר געדונגענעם פון די עפענדים, און ער מוז נאך פון זיין קאר־גער הכנסה אפגעבן א גרויסן פראצענט צו דעם עפענדי. און, אין דער אונ־טערשטער שורה, קאן דער פעלאך אונטער די איצטיקע באדינגונגען קיין מענשלאכן לעבן ניט מאכן, און ער מיט זיין פאמיליע לעבן אפשר ערגער, ווי זייער בהמה.

די אראבישע פארשטייער, וועלכע ברייגגען אט די טענות צו לארד סימפסאן, ווען זיי זאלן טאקע באמת זיין פאראינטערעסירט אין דעם וואויל־זיין פון די פעלאכן, וואלטן זיי געקאנט פיל ארויסהעלפן דורך אוועקגעבן צו זיי זייערע אייגענע גרויסע לאנד באזיצן, קעמפנדיק גלייכצייטיק פאר דעם, אז דאס לאנד זאל אוועקגענומען ווערן אויך פון די אנדערע עפענדים און אוועקגעגעבן ווערן צו די פעלאכן. דאס גייט זיי נאטירלאך ניט ארויף אפילו אויפ'ן זינען צו טאן. די דאזיקע פשוט'ע אגרארע פראגע זוכן זיי בעסער צו פארוואנדלען אין א נאציאנאלער פראגע, גלייך ווי די אידן וואלטן עס טאקע געווען שולדיק אין דעם, וואס עס פעלט אויס באדן ביי די אראבישע פעלאכן, און ניט די עפענדים.

לארד סימפסאנען וועט אבער מסתמא אויסקומען זיך נאך אויסצו־הערן אן אנדער געשיכטע פון די אידן. ער וועט אויסגעפינען, אז די אינטענ־סיווע לאנד ווירטשאפט, וועגן וועלכער די אראבישע פארשטייער האלטן ערשט אין ריידן, האבן די אידן שוין לאנג איינגעפירט, און אז א אידישע פאמיליע פון פינף פערזאן קאן לעבן, און טאקע א סך א חשוב'ערן לעבן ווי די דורכשניטלאכע אראבישע פעלאכישע פאמיליע, אויף א צענטל פונ'ם באדן, אויף צוואנציק דונאם, און, אין איניקע פאלן, נאך ווייניקער.

ער וועט אפשר נאך אויסגעפינען, — אויב פאליטישע הינטערגע־דאנקען וועלן אים ניט דיקטירן צו פארזעען עס, — אז דער מייסטער באדן וואס ווערט באארבעט איצט אין ארץ־ישראל פון די אידישע קאלאניסטן איז פון די אראבער בכלל ניט באארבעט געווארן, נאר די אידן האבן עס ארויס־געריסן פון דעם זאמדיקן מדבר און פון די פארפעסטעטע זומפן, פון וועלכע די אראבער האבן געוויכט ווי פונ'ם מלאך־המות. דער קליינער טייל פונ'ם פריער באארבעטן אראבישן באדן איצט אין אידישן באזיץ, האט אין די אידישע הענט פארגרעסערט זיין פראדוקטיוויטעט אויף צענדליקער מאל.

אוודאי וועלן די אידן די סימפאטיזירן מיט יעדן וואונש פון די אראבער איינצופירן מער אינטענסיווע און מאדערנע לאנדווירטשאפט מעטאדן. זיי וועלן זיי גערן לערנען אליין דאס צו טאן, ווי זיי האבן שוין אויסגערנט די אראבער צו פלאנצן ארענזשען. אבער אפילו דאן, ווען אזעלכע מעטאדן זאלן ביי די אראבער ניט איינגעפירט ווערן, האט דער אראבישער דוחק אויף באדן ווייניק צו טאן מיט דער אידישער קאלאניזאציע: עס זיינען דא נאך מיליאנען דונאם באדן אין לאנד, וואס די אראבער וועלן ניט בארירן ווי איינג עס זאל זיי ניט זיין, — די זומפיקע און זאמדיקע געגענטן, וואס פא־דערן די ליבע און קרבנות גרייטקייט פונ'ם אידישן חלוץ צו באפרוכפערט ווערן.

די אידישע באדן נויטן אין ארץ־ישראל קומען בשום־אופן ניט אין קאנפליקט מיט די אראבישע. אין א סך פאלן האט נאך א אידישער ישוב געמאכט געזונט גאנצע געגנטן, וואס האט געמאכט מעגלאך אויך פאר ארא־בער צו לעבן בשכנות.

קאנאדע אנטדעקט א נייעם אוצר

די צייטונגען האבן די טעג געבראכט די ידיעה, אז דר. ע. ה. בומער, פון אלבערטער אוניווערסיטעט, האט אנטדעקט א נייעם פראקטישן מעטאד, ווי אזוי ארויסצוציען גאזאלין פון די אויל־זאמדן אין צפון אלבערטא.

די דאזיקע ידיעה איז פון גוואלדקער באדייטונג פאר מערב קאנאדע און איר צוקונפטיקער אנטוויקלונג, — אויב נאר עס זאל זיך ארויסווייזן, אז דר. בומערס מעטאד קאן אנגעווענדעט ווערן אויף א גרויסן מאסשטאב און זאל זיין פראקטיש פונ'ם קאמערציעלן שטאנדפונקט, — און, לויט די ערשטע ידיעות, איז זיין מעטאד פון אזא כאראקטער.

אויל איז ביי היינטיקן טאג איינער פון די וויכטיקסטע, אויב ניט דער וויכטיקסטער ארטיקל פאר דער אינדוסטריעלער אנטוויקלונג פון א לאנד, און איז שוין במילא אויך א פאקטאר פון גרעסטער וויכטיקייט אין דער וועלט פאליטיק. ניט אומזיסט יאגן זיך אזוי די וועלט־מאכטן נאך די ווינקעלאך אויף דער ערד, וואס זיינען רייך מיט אויל.

אין צפון אלבערטא זיינען דא מיליאנען אקער פון אט די זאמדן, דורכגעזאפט מיט מינעראלער סמאלע און אויל. די זאמדן אנטהאלטן ריזיקע, פאקטיש אומדערשעפלאכע קוואנטיטעטן פון די דאזיקע ווערטפולע שטאפן. עס זיינען דארטן אויך דא ריזיקע קוואנטיטעטן פון נאטירלאכן גאז, מיט א גרויסן וואסערשטאף אינהאלט.

אט די רייכטימער, כאטש מען האט פון זיי אויך ביז איצט געוואוסט, האבן נאך ניט געקאנט אויסגענוצט ווערן. די זאמדן געפינען זיך אין די ווייטע צפון געגנטן, מיט זייער ארימע קאמוניקאציע מיטלען, און די אויס־פארשונגען קומען אן שווער. קיין פראקטישע מיטלען ווי ארויסצוציען די אויל פונ'ם זאמד זיינען ביז איצט ניט געווען באקאנט, און די גאז האט מען נאטירלאך, ניט געקאנט באנוצן, באלד ווי ס'איז ניט שייך געווען צו ריידן וועגן לאקאלן געברויך און באלד ווי די פעלדער האבן זיך געפונען צו ווייט פון מענשלאכע ישובים.

מיט דער דערפינדונג פון א פראקטישן מעטאד צו באארבעטן די זאמדן, וועלן שוין די נויטיקע קאמוניקאציע מיטלען קומען אהין, און דאן וועט דער גאנצער ווילדער געגנט אונטער דעם ארקטישן קרייז אויפלעבן מיט אינדוסטריעס, וואס וועלן זיין פון קאלאסאלער באדייטונג פאר מערב קאנאדער אנטוויקלונג.

זאל אבער דר. בומערס דערפינדונג אפילו נאך ניט דערגרייכן דעם ציל, איז אבער זיכער, אז זי איז א וויכטיקער שריט אין דער ריכטונג. פריער אדער שפעטער וועלן די גרויסע רייכטימער פארבארגן אין די זאמדן פונ'ם ווייטן צפון פון אלבערטא ווערן א וויכטיקער פאקטאר אינ'ם אינדוסטריעלן לעבן פונ'ם לאנד.

נאטירלאך, וועלן נויטיק זיין נאך מענשן און מענשן צו באארבעטן די דאזיקע רייכטימער פאר אלעמענס וואוילזיין, און אלבערטא וועט מוזן עפענען ברייטער די פראווינץ פאר אימיגראנטן, אויב זי וועט ניט וועלן, אז די גוואלדיקע אוצרות מיט וועלכע די נאטור האט זי געבענטשט זאלן פאר־לארן גייך.

טוריסטן מכל המינים און ארץ־ישראל'דיקע דיסקוסיעס

(א בריוו פון ארץ־ישראל)

(ספעצ. פאר ד. א. וו. דורך "איטא")

מיר "נייטיווס" האבן גרויס רעספעקט פאר טוריסטן און מיר שלאגן זיך אלץ מיט דער דעה צו מיר זאלן יא אדער ניט אראפ־נעמען די היטלען פאר די אלע, וואס מיר באגעגענען אין די קאכנדיקע ירושלים'ער גאסן. מיר זיינען מוכן ומזומן זיי מכבד זיין מי טוואס נאר מיר פארמאגן דא און דארט. מיר זיינען גרייט זיי מכבד צו זיין מיט אן אומזיסטיקער סעודה און מיר זיי־נען אפט מאל אפילו טאלעראנט צו זייע־רע מיינונגען וועגן ארץ־ישראל־פראבלע־מען.

ארץ־ישראל איז איצט פול געפאקט מיט טוריסטן, פעטע און מאגערע, לאנגע און קורצע, שוטים טוריסטן און חכמים טוריס־טען. גאטספארכטיקע טוריסטן און אפי־קורסישע טוריסטן, — אבער אלע האבן זיי אין זיך געמיינשאפטלאכס — זיי זיי־נע אונזערע געסט. אינ'ם האטעל וואו איך עס, פארשטעקט איך זיך אין א ווינקל, אזוי אז דער בכבוד'יקער טיש זאל קאנען באַ־נוצט ווערן פון א חברה אמעריקאנער טו־ריסטן. ווען איך גיי קויפן עפעס אין דער קראם, ווארט איך געדולדיק אויס ביז די פאר טוריסטן קויפן איין, און ווען נייע טוריסטן קומען אריין, ווארט איך ווידער. זיי זיינען בילכער.

א טוריסט ווייס ניט, נאטירלאך, די ווערטער פון אונזער געלט און ווייס טאקע ניט די ווערטער פון אונזער שפראך. הערט מען דא טאקע אלערליי לשונות פון דער וועלט, וועלכע אפילו בבל האט קיינמאל ניט געהערט.

אבער דאס איז נאך ניט דאס ערגסטע. צוליב דעם טוריסטן סעזאן איז דא אויס־געבראכן א מגפה אויף בילדער און אויס־שטעלונגען. מיר פארמאגן דא ברוך השם קינסטלער בשפע. און יעדער איינער איז דער גרעסטער, יעדער איז דער בעסטער, יעדער איז געבענטשט מיט גאונות. און פראבירט נאר זאגן א קריטיש ווארט, וועט איר זיך קויפן שונאים לעולם ועד.

א מנהג אין אונזער מדינה איז צו מקבל פנים זיין חשוב'ע טוריסטן, מיט א סעודה און מיט "ספיטשעס." און אזוי ווי אלע טוריסטן זיינען חשוב'ע מענשן זיינען מיר דא יומם ולילה איצט פארנומען מיט מאכן סעודות. די ציוניסטישע ארגאניזאציע מאכט סעודות, דער נאציאנאל פאנד מאכט סעודות, דער קרן היסוד — אלע! מילא, די סעודות זיינען נאך ווי צו דערליידן, אבער די ספיטשעס, אוי, די ספיטשעס!

טוריסטן, און אמעריקאנער בפרט, זיי־נען גרויסע בעלנים אויף אויסגראבונגען און אנטיקן. די ערשטע זאך וואס זיי אינ־טערעסירט איז, אז מען זאל פאר זיי אויס־גראבן אלטע קברים, פארגעסענע שטעט, אלטע תכשיטים, כדי זיי זאלן עס מיטנע־מען מיט זיך אלס א זכר לחורבן. אלס "נייטיווס", וועלכע זיינען באשאפן געווא־רען צו צופרידן שטעלן די טוריסטן, — האבן מיר דען אנדערע וויכטיקע אויפגא־בען אין ארץ־ישראל? — האבן מיר לעצ־טענס איינגעפירט א מנהג, אז איידער טו־ריסטן הויבן אן צו קומען צו באגראבן אפגענוצטע ארטיקלען, ביינער וואס וואל־גערן זיך אין גאס, אלטע שמות, צעשפאל־טענע טעפ. און ווען דער טוריסטן סעזאן קומט, גראבן מיר עס אויס אלס אור־אלטע קברים און די טוריסטן טוען זיך דערויף א ווארף און פארצוקערן עס. זאלן מענשן הנאה האבן.

מאנכע טוריסטן האבן דוקא א טבע צו ווענדן זיך צו אראבישע אגענטורן, אז מען זאל זיי ווייזן די וויכטיקסטע פלעצער אין ארץ־ישראל. זיי טוען עס חלילה נישט מח־מת רשעות. זיי גלויבן, אז אן אראבישער וועג־ווייזער קאסט ביליקער; זיי גלויבן, אז אן אראבער קאן בעסער דאס לאנד; זיי גלויבן, אז אידן קאנען זיי זעען אויך אין ניו־יארק און אויך אין בערלין און אויך אפילו אין ווארשע. ס'איז ביי זיי קיין נייעס ניט צו זעען א אידישן פרצוף און זיי זוכן דעריבער אראבישע וועג־ווייזער. איך האב גארנישט ניט דאגעגן, כאטש איך בין ניט קיין "ברית־שלום'ניק". אבער 'האט מיך ממש פארדראסן, ווען איך האב לעצטנס באגעגנט א מחנה טוריסטן, בא־גלייט פון אן אראבישן וועג־ווייזער, וועל־כער האט זיי אין ירושלים געוויזן מיט דער האנט אויף א שמאל געסל און זיך אנ־גערופן:

— אט דאס איז תל־אביב.

נאטירלאך האט דער טוריסט ליב צו שמועסן וועגן פאליטיק. אין קיין פלאץ אין דער וועלט, שיינט מיר, רעדט מען ניט אזויפיל איבער פאליטיק ווי אין אונ־זער קליינער מדינה.

מיט א פאר טעג צוריק האב איך זיך אריינגעכאפט אין ווינער קאפע, וועלכע געפינט זיך אין ירושלים, אקעגן ציון קינע־מא. די ווינער קאפע איז גאנץ אייראפיי־איש איינגעריכטעט. די פענסטער זיינען אזוי פארהאנגען, אז איר קאנט דורך זיי אפילו ניט זעען די חנ'עווריקע שמוציקע אראבער, וועלכע דרייען זיך ארום אין דרויסן.

איך האב דארט געטראפן דריי פאר־שוינען. איינער פיין געקליידעט און אין א הארטן קראגן — א סימן, אז ער איז א טוריסט. ער האט זיך געקוויקט מיט אייז קרים. דער צווייטער איז געווען א בריטי־שער באאמטער, וועלכער האט געזופט לאגער־ביר. דער דריטער איז געווען א באַ־קאנטער ציוניסט, וועלכער האט מיט אפע־טיט געגעסן א "סענדוויטש" פון צוויבעל־האפטער כשרות.

איך האב צוויי פון זיי געקאנט און בין צוגעקומען צו זייער טיש מיט א "שא־לאם". זיי האבן געפירט א שמועס וועגן דעם מצב אין ארץ־ישראל, און יעדער פון זיי האט ארויפגעווארפן די גאנצע שולד און אלע צרות אויף דער רעגירונג. ס'איז שוין אזא מנהג המדינה, אז ווען א איד פאלט אין עפעס דורך, זאל ער באַ־שולדיקן ניט זיך, נאר די רעגירונג. דער טוריסט האט אבער ארויסגעוויזן אפיקור־סות און גע'טענה'ט, אז אין די אידישע צרות אין ארץ־ישראל זיינען שולדיק טאקע די אידן אליין:

— די אידן טענה'ן אז זיי זיינען א הילפלאזע מינאריטעט, — האט דער טו־ריסט זיך צעלאזט, — אבער פארוואס באַ־מיען זיי זיך ניט צו ווערן א מאיאריטעט? זיי מאכן אנשטריינגונגען פון א פליג, ווען ס'איז נויטיק דער כח פון א לייב. קיין פאלק אין דער וועלט רעדט ניט אזוי פיל וועגן חוב צום פאלק ווי אידן, אבער ווען עס קומט צו ממשות'דיקער ארבעט איז אמרו לאלהים — כאטש רעדט צו דער וואנט!

דער ציוניסט האט לכתחילה ניט גע־קאנט רעדן, ווייל ער האט געהאט א פולן מויל מיט סענדוויטש פון צוויבעלהאפטן כשרות. ענדלאך האט ער אראפגעשלונגען דעם ביסן בחפזון און זיך אנגערופן:

ס'איז ארויסגעווארפענע רייד צו טענה'ן וועגן א מאיאריטעט, כל זמן מיר האבן דא א היימסאן, וועלכער וויל ניט אריינ־לאזן קיין אידן אין לאנד. מיר האבן דא "אפישלס" וואס רייצן פשוט די אראבער קעגן אונז, וואס לערנען זיי, אז זיי זאלן ניט פארקויפן קיין לאנד צו אידן. די רע־גירונג ליינט אויף אונזער וועג די גרעסטע שוועריקייטן.

דער דריטער, וועלכער האט געענדיגט די דריטע גלאז ביר האט באשטעלט א פערטע, האט מיט פאראכטונג א שמייכל געטאן, אפגעווישט דאס מויל מיט סאר־וויעט און זיך אנגערופן:

— איך קאן אייך זאגן א סוד, וועלכן איר דארפט קיינעם ניט דערציילן. קיינ־מאל איז נאך ניט אזוי גרינג געווען צו קויפן לאנד אין ארץ־ישראל, ווי איצט. אראבער זוכן קונים ווי מיט ליכט. מיט־גלידער פון דער אראבישער עקזעקוטיווע, וועלכע ווארנען אנדערע ניט צו פארקויפן קיין לאנד צו אידן, זיינען אליין מוכן ומזומן צו קריגן אידן, וואס זאלן ביי זיי אפקויפן לאנד.

מיין ציוניסט איז נעבאך געבליבן אן לשון און האט זיך גענומען פאר גרויס עג־מת נפש נוקם צו זיין אין א נייעם סענד־וויטש.

אזעלכע וכוחים קאן מען דא איבעראל הערן. אידן זיינען עוסק מיט ריידן, ווי די ענגלענדער זיינען זיך עוסק מיט שפילן "ברידזש". קיין סך נייע זאכן הערט איר ניט. על פי רוב חזר'ט מען זיך איבער און מ'איז מעלה גרה אלטע ווערטער וועל־כע קריכן שוין פון האלז. מ'רעדט און מ'קאכט זיך און מ'שרייט און אפט מאכט עס דעם איינדרוק ווי מ'זוכט:

בכוונה צו פארשרייען און פארטויבן דעם געוויסן.

ווארום נאך אלעמען פילן א סך פון אונז מוסר כליות, און א סך פון אונז זעען איין אז דאס ארויפווארפן די גאנצע שולד אויף אנדערע איז א היבש ביסל איבערטריבן.

מאי, 1930. (איטא).

דער עיקר אינ'ם ציוניזם אין איצטיקן מאמענט

פון מ. מ. אוסישקין

(אויס א פארטראג געהאלטן אויף א צוזאמענקונפט פון זשורנאליסטן און שריפטשטעלער אין ירושלים).

(שלוס פון מאנטאג)

איך גלויב אבער ניט, אז אונזער קאמף זאל אין גיכן געקרוינט ווערן מיט דער־פאלג. באזונדערס איצט, ווען אונזערע שונאים פארדערן, און ניט בלויז צוליב דעם באשלוס פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע מען זאל ניט פארגרעסערן אונזערע מעג־לאכקייטן אינ'ם באדן־דערוועב, נאר גאר להיפוך, מען זאל אונז בינדן הענט און פיס.

דער וואס דיינקט איצט וועגן פארלייכ־טערונגען אויפ'ן געביט פון אידישן באדן־דערוועב, האט זייער א גרויסן טעות.

פריוואטע איניציאטיווע! אויך די דא־זיקע פראגע וועל איך באלויכטן בלויז פון דער פראקטישער זייט. ווען פון פריוואטע לייט דערווערבט באדן אין א"י? קומט לארד מעלטשעט, אדער אנדערע רייכע לייט, צו גאר קליינע גרופעס אידן פון קאנאדע און דרום־אפריקא און דערווערבן באדן אין א"י — זאגן מיר פון גאנצן הארצן תבוא עליהם ברכה, און מיר זיינען באריט צו העלפן זיי מיט מעגלאכקייטן. אבער איז דאס דען א מאסן באוועגונג?

טראכט זיך נאר גוט איין אין דער זאך. אום צו אויפשטעלן א ווירטשאפט אין א"י דארף מען קאפיטאל ניט ווייניקער פון 1.200 ביז 1.500 פונט. לויט דער וואַ־ליוטע אין די מזרח־אייראפייאישע לענדער פון וואנען מען קאן דערווארטן א מאסן אימיגראציע, איז א איד מיט אזא קאפי־טאל א עושר, און אזא איד וועט מיט זיין פאמיליע זיכער ניט קומען אין א"י אום דא צו לעבן אזוי בצמצום און שווער ווי אין דארף.

און אפילו אז ס'געפינט זיך אזא איד וואס קומט דוקא יא אום צו באזעצן זיך דא אויף לאנד, איז דאס אודאי זייער א שיינער שריט, אבער ניט קיין באוועגונג.

אט נעמט די "זייאן "קאמאנוועלטע," איבער וועלכע מען אט אזא רעש געמאכט אין דער אידישער וועלט. וואס איז פון איר ביז איצט געבליבן, אויסער דאס, אז אירע לעגדעריען, גייען ביסלאכווייז ארי־בער צום אידישן נאציאנאל־פאנד.

און אט נאך א ביישפיל:

דער פאטער פונ'ם אידישן ישוב אין א"י באראן ראטשילד האט געוואלט עט־וואס אויפטאן אינ'ם זין פון פריוואטער איניציאטיווע און ער האט געגרינדעט די קאלאניע רביה.

ער פאדערט פון יעדן מיטגליד בלויז 500 פונט פאר וואס דער סעטלער באַ־קומט דעם באדן, פלאנצונגען און די גאנ־צע ווירטשאפט.

באראן ראטשילד האט געוואלט אויפ־שטעלן רביה אין פארלויף פון 2 יאר, און ער האט ניט קיין דריטל פון דער צאל איינוואוינער וואס ער דארף האבן פאר דער קאלאניע.

אדרבא זאל מען אונז ציינגן די מענשן איבער וועלכע מען רעדט אלס די מענשן פון פריוואטער איניציאטיווע אין קעגנ־זאץ צום אידישן נאציאנאל־פאנד!

און נאך א זאך. ווען ס'געפינען זיך שוין אידן פון מיטלשטאנד, ווי מען רופט זיי, וואס באזיצן א פאר הונדערט פונט און ווילן זיך קאלאניזירן, איז וואס מער פראקטישער פאר זיי און אויך פאר'ן לאנד: "אנטווידער זיי זאלן מיט זייער ביסעלע געלט קויפן דעם באדן און בלי־בען אן א פרוטה, אזוי אז זיי זאלן מוזן קומען בעטן געלט פון קרן היסוד אום צו אויפבויען א ווירטשאפט, אדער זיי זאלן דעם באדן באקומען פון אידישן נאציאנאל פאנד און מיט דעם ביסל געלט וואס זיי פארמאגן זאלן זיי אויפבויען די ווירטשאפ־טען.

איך גלויב דעריבער, אז ביי די איצטי־קע באדינגונגען איז דער אידישער נאציאנאל פאנד דער איינ־ציקער טראקט־וועג פאר דער האפענונג פון דער נאציאן.

דאס פאלק קאן — ווען ס'וויל

וואס אנבאלאנגט די מיטלען פון אידי־שען נאציאנאל פאנד, איז נאכדעם, אז אונזער פאלק האט אנגעהויבן צו פילן די סכנה פאר אונזערע האפענונגען מצד די אלע כחות וואס האבן זיך פאראייניקט קעגן אונז, גלויב איך, אז ער וועט ריכ־טיק פארשטיין דעם מצב און וועט אויפ־ציטערן, און דאן וועט ער שוין געפינען דעם וועג ווי אזוי צו אויפבויען דעם פרעסטיזש פון דעם איינציקן אינסטיטוט, וועלכער קאן ראטעווען די סיטואציע — דעם אידישן נאציאנאל־פאנד.

די מעגלאכקייטן פונ'ם אידישן פאלק האבן גאר קיין גרענעץ. ווען נאר ס'וועט באמת ווערן אויסלייזן ארץ־ישראל דורך דעם אידישן נאציאנאל־פאנד.

ווען דאס אידישע פאלק האט באוויזן צו פארגרעסערן די הכנסות פונ'ם אידישן נאציאנאל פאנד פון איניקע טויזנטער פונטן פאר דער וועלט מלחמה, און פון 17.000 פונט באלד נאך איר ביז 300.000 פונט אין דער לעצטער צייט, טא ווארום זאל עס קאנען פאר־פיר־פאכן און נאך מער פארגרעסערן די זעלבע הכנסות, הן דורך די רושות פון די מאסן, און הן דורך גרויסע ביישטייערונגען, אדער הלוואות פון פארמעגלאכע אין וועלכע ס'קלאפט א פי־לענד אידיש הארץ! דאס אידישע פאלק פארמאגט די דאזיקע קרעפטן און פינאנ־צען און דאס אידישע הארץ איז נאך ניט פארשטיינערט געווארן.

אט דער שטאנדפונקט האט, ווי עס שיינט, זיך געפונען א וועג צו די הערצער פון די אלע, וועלכע זיינען זיך צוזאמענגע־קומען אין לאנדאן.

די באשלוסן אין לאנדאן צו געבן דעם אידישן נאציאנאל־פאנד די מעגלאכקייט צו אנפירן זיין ארבעט אין א פיל גרעסערן מאסשטאב, אנהויבנדיק מיט אמעריקע, וואוהין איך האף צו פארן קומענדיקן הערבסט, און די פארפליכטונגען פון אלע פארזאמלטע אין לאנדאן, צו העלפן אין דער דאזיקער ארבעט אויך אין אייראפא, אין דער פארם פון קריגן גרויסע ביישטיי־ערונגען און הלוואות — דאס אלץ איז דער דער בעסטער באווייז דערויף, אז ס'איז פארגעקומען א גרויסע ענדערונג אין דער באציאונג פון די בוני ציון צו דער באדן פראגע אינ'ם איצטיקן מאמענט.

און צו ענדע נאך א פאר ווערטער וועגן זייער א וויכטיקער זאך — דאס גאל־דענע באלפור־בוך.

מיר אידן, וועלכע זיינען אזוי ארים אין פריינט צווישן די אומות העולם, דארפן איז דער גאר גרעסטער בולט'ער פארם אויסדריקן פאר דער גאנצער וועלט אונזער באציאונג צו לארד באלפור ניט בלויז דער־פאר וואס ער האט אונטערגעשריבן די דעקלאראציע, וועלכע טראגט זיין נאמען.

— אזא דאקומענט וואלט געקאנט אונ־טערגעשריבן ווערן פיליכט אויך פון אן אנדער מיניסטער, — זאנדערן פאר זיין באציאונג צו דער זעלבער דעקלאראציע.

אט דער גרויסער און ברייט־הארציקער פאליטיקער האט וועגן אונזער צוקונפט גע־דענקט דוקא אינ'ם גייסט פון די "עקסטרי־מע" ציוניסטן.

מיר דארפן אלזא אונזער באציאונג צו אים אויסדריקן דורך אן אייביקן פאלקס אנדענק אין ארץ־ישראל.

ווי אזוי? מיר האבן די גאלדענע ביכער פונ'ם אידישן נאציאנאל־פאנד, וועלכע דארפן אונז אין א מאדערנער פארם דער־מאנען די ביכער עזרא און נחמיה, אין וועלכע ס'זיינען אויך איינגעשריבן געווא־רען די מענשן פון יענער עפאכע, וועלכע האבן געהאלפן בויען דעם צווייטן בית־המקדש. און מיר דארפן האבן אזא בוך, וואס זאל זיין געווידמעט דעם טרעגער פונ'ם באפרייאונגס־סימבאל צווישן די פרעמדע פעלקער.

אין דיזן בוך, וואס וועט אנטהאלטן 5.000 איינשרייבונגען, דארפן זיך איינ־שרייבן אלע אידישע קהלות, חברות אינ־סטיטוציעס און פארמעגלאכע אויף גאר דער וועלט. אט דאס בוך וועט זיך געפינען אין דער הויפט ביורא פון אידישן נאצי־אנאל־פאנד צו באלפורס אייביקן אנדענק פונ'ם אידישן פאלק, און א קאפיע פון דעם דאזיקן בוך זאל באווארט ווערן אינ'ם ברי־טישן מוזעאום, אין לאנדאן, צו באלפור'ס אנדענקען אינ'ם ענגלישן פאלק און פאר אלע פעלקער, — דאס איז די גייסטיקע זייט פונ'ם בוך.

די פראקטישע זייט איז א גאנץ פשוט'ע. ווען מיר די דאזיקע אקציאן דורכפירן וועלן מיר (פאר די איינשרייבונגען) באַ־קומען ווייניקסטנס 100.000 פונט, און מיט די געלדער וועלן מיר באלפור'ן שטעלן אן אייביקע מצבה אין פארם פון א וויכ־טיקער קאלאניזאציאנס־אקציע אינ'ם צענ־טער פון אונזער אומה — אין ארץ־יש־ראל.

איך גלויב אינ'ם אידישן פאלק און אין זיין פארשטאנד, און איך בין זיכער, אז מיר וועלן די דאזיקע סומע זאמלען גאר שנעל.

די קאלאניזאציאנס אקציע וועט זיין פארבונדן אינ'ם נאציאנאלן באדן, און איך גלויב, אז ווען אונז וועט געלונגען פולשטענדיק צו פארווירקלאכן די דאזיקע אקציע, וועלן מיר אויפטאן אזא גרויסע זאך אין ארץ־ישראל, וואס וועט זיין א כבוד פאר דער גאנצער אידישער נאציאן אין דער גאנצער וועלט. און מיר וועלן דא־מאלט באוויזן, אז מיר פארשטייען און קאנען שעצן אונזערע פריינט, צווישן די אומות העולם, ווי זיי פארדינען עס.

עס האלט שוין נ'ט ווייט, אז דער דאקטאר וועט אייך קאנען זאגן, ווי לאנג איר וועט לעבן

פון י. מאלין

א מארנע זאך מיט מענשן. דער גרעס־טער טייל פון אונז מאטערט זיך אויף דער וועלט. וואס זאג איך דער גרעסטער טייל, זיכערע פינף און אכציק פראצענט פון אלע מענשן אויף דער וועלט לעבן ניט, נאר עקזיסטירן בלויז. יעדער איינער פון אונז האט זיך זיין פעקל צרות, וואס אז מען זאל זיי נעמען אויסרעכענען, וואלט קיין פאפיר ניט געקלעקט. מענשן הארע־ווען, פראצעווען, באגיסן זיך מיט שווייס אין פראסטיקע טעג ביי דער ארבעט, און אלץ צוליב דעם שטיקל ברויט מיט פו־טער און מען שעצט זיך נאך גליקלאך, ווען עס איז דא ביי וואס און וואו צו אר־בעטן, ווייל אז מען ארבעט ניט, קאן מען אין א שיינעם פרילינגס טאג אפילו אויס־גיין פון הונגער.

ניט אומזיסט איז די מענשהייט פארן שאלטן געווארן מיט דעם בזעת אפך תאכל לחם — מיט דעם שווייס פון דיין אנגע־זיכט וועסטו עסן דיין שטיקל ברויט פארדינען. שלאגט מען זיך אפ דאס ביסל יארן ווי א פיש שלאגט זיך און שליידערט זיך אין נעץ און מען האט ניט קיין צייט ארומצו־קוקן זיך, ווי דאס לעבן שלאגט אפ די לעצטע שטונדע און מען גייט אוועק פון וואנען מען איז געקומען. אט האט איר אייך דאס גאנצע פראגעניג. וואס מען האט שוין פון דעם לעבן ווען מען ארבעט און מען קאן ארבעטן, דאס הייסט, אז די כחות דערלויבן נאך צו פארדינען דאס שטיקל ברויט.

היינט וואס הערט זיך עפעס מיט די אנדערע אנשיקענישן, פלאגענישן, דאגות, צרות און קראנקהייטן וואס באגלייטן אונ־זער לעבן. וואו געפינט מען איצט א מענ־שען, וואס זאל זיך אויף עפעס ניט באַ־קלאגן? איינער ליידעט מיט דער ברוסט, א צווייטער מיט נירן קראנקהייט, מיט ציין ווייטאג, מיט לונגען, מיט'ן מאגן, מיט די אויגן, מיט די פיס און מיט וואס ניט? ווער פון אונז האט עס דעם טויט ניט אריינגעקוקט אין די אויגן, ניט גע־דענקט, אז אט־אט איז ער א פארטיקער. אפילו יונגעלייט קורירן זיך איצט. טראצ־דעם, וואס מען באהויפטעט, אז מען לעבט איצט לענגער, זעלטן, זייער זעלטן איז איצט צו געפינען א פאלקאמען געזונטן מענשן, כמעט יעדער איינער פון אונז איז בלויז, ווי מען זאגט, פארלאטעט, צו־געפיקסט פון דאקטאר, אז ער זאל קאנען אנהאלטן זיין עקזיסטענץ. אט אזוי מס־תמא איז געווען אמאל אויך, הגם מען זאגט, דאס די אמאליקע דורות זיינען גע־ווען שטארקערע, געזונטערע.

א ביטערער צער וועט דאמאלסט זיין אויף די קארטנווארפער און ציגיינערטעס

נו, ווי באלד אז עס איז אזוי, אז דאס לעבן גיט גארנישט, א חוץ מאטערנישן, וואלט דאך די גאנצע מענשהייט געדארפט האסן דאס לעבן און יעדער איינער פון אונז מיט'ן אויסנאם פון דעם קליינעם פראצענט גליקלאכערע, האט זיך געדארפט פרייען ווען די לעצטע שטונדע קומט. מען וועט דאך אויף אייביק פטור ווערן פון דאגות און הארצרייסעניש, מען וועט דאך פארשפארן ברעכן זיך די קעפ צו צאלן קרעדיטארן, חתונה מאכן טעכטער און די אלע זיבעצן גליקן. אזוי קומט עס אויס לויט דעם שכל. אין דער אמת'ן איז דאך דאס אבער פונקט פארקערט. ניט נאר וויל קיינער פון אונז ניט שטארבן נאר וויפיל א מענש זאל ניט לעבן, איז אלץ ווייניק און יעדער וואלט געוואלט אריינלעבן ווי א מתושלח. יעדער איינער, ווי ער זאל ניט ליידן, קלאמערט זיך איין מיט די נעגל אין לעבן, קעמפט קעגן דעם מלאך המוות מיט אלע כחות און זוכט נאר צו פארלייגערן דאס לעבן. דער 18־יאריקער מאן, אדער פרוי, וויל ניט שטארבן ווי דער פופצניאריקער און אפילו דער גליקלאכער, וואס האט שוין אויף זיינע פלייצעס די פולע הונדערט יאר, ווערט ברוגז, אז מען דערמאנט אים וועגן שטארבן. איז עס ניט קיין חידוש?

אמאל, ווען איך בין נאך געווען א קינד, האב איך אין מיין שטעטל בייגעוואוינט אזא פאל. צו אונז אין שטעטל איז זיך געקומען צושלעפן א כאליאסטרע ציגיינער, מיט זייערע וועגענער, פערד, ביידלאך, וועלכע זיי האבן זיך איינגעארדערט הינ־טער'ן שטאט. איז מען געלאפן צו קוקן אויף די אורחים, ווי אויף א בייז וואונ־דער. מיר, קליינווארג, האבן ממש ניט גע־קאנט אפרייסן די אויגן, פון די שווארצע מענער, און פרויען מיט זייערע האלב נאקעטע שמוציקע קינדער, אבער ניט דאס בין איך אויסן. אזוי שנעל, ווי די ציגיינער זיינען פארטיק געווארן מיט דער ארבעט, האבן זיי זיך וועקגעלאזן איבער דעם שטעטל, און די פרויען איבער די אידישע הייזער.

האט זיך אנגעהויבן א סדרה פון "וואַ־ראזשען", אדער ווי מען זאגט אין אידיש — צו טרעפן, פאראויסזאגן. האבן אידישע פרויען, אפילו אלטע אויסגעשטרעקט זיי־ערע הענט און כיטרע ציגיינערטעס האבן זיי פאראויסגעזאגט וויפיל יארן זיי דאר־פען נאך לעבן, וואס דערווארטעט זייערע מענער וכדומה. וואלט איר געדארפט זע־ען, ווי די אויגן האבן אויפגעשיינט ביי די אידישע זקנות, ווען די ציגיינערטעס האבן דערקלערט, אז זיי זעען עס פון די שטרי־כען, אז זיי וועלן נאך לאנג לאנג לעבן. עס איז איבעריק צו זאגן, אז נאכדעם ווי די כאפ־טע איז אוועק האט מען זיך געכאפט, אז ביי דעם פעלט א לעפל, ביי יענער א מע־סער, ביים דריטן א האן, ביי וועמען גאר א האק. אלע האבן געוואוסט, ווער די גנ־בים זיינען, אבער וועט זיך דאס גיין פאר־טשעפען מיט ציגיינער? איז מען צופריד'ן געווען, וואס זיי האבן כאטש גוטע נבי־אות געזאגט און אז דעם איבעריקן האט מען גיכן פארגעסן.

אויך איצט, אין אונזערע ציוויליזירטע צייטן. פוילן זיך ניט עלטערע מענשן צו באזוכן קארטנווארפערנס און הערן פון זיי־ערע כשר'ע מיילער ווי עס שטייט זיי נאך פאר ארומצושפאצירן אונטער דער זון. מיט איין ווארט. מען חלש'ט צו לעבן, מען וויל זיך ניט שיידן מיט עולם הזה און מען זוכט צו פארלייגערן די יארן.

איצט האט די דאזיקע אנגעלעגנהייט אנגענומען גאר אן אנדער כאראקטער. עס האלט שוין דערביי, אז די קארטנווארפער מיט די מכשפים וועלן אראפ פון דער סצע־

(שלוס אויף זייט 3)

דריי לעקציעס פון

זלמן רייזין

פרייטאג, מאי 30, 8.30 אוונט
"עליות און ירידות אין דער געשיכטע פון אונזער קולטור"

זונטאג, יוני 1טן, 8.30 אוונט
"אידיש אין דער קאמף פון די אידישע מאסן פאר זייער באפרייאונג"

דינסטאג יוני 3טן, 8.30 אוונט
טעמע וועט שפעטער אנאנסירט ווערן.

אלע לעקציעס
אין גרויסן פרייז זאל
1 בילעט, 40 סענט

אויפזיכט:
קולטור געזעלשאפט און איווא קאמ.

אויף פרעמדע וועגן

א שפאנענדער ראמאן פון די ליידן און קאמף פון דעם אידישן וואנדערער

פון דר. ל. ב—ן

(פארטזעצונג)

באָרים עטינבערג זיצט און קוקט זיך צו ווי מען ארבעט . . . דער פאבריקאנטל וואס האט אים אריינגענומען לערנען די מלאכה, האט אים געהייסן דעם ערשטן טאג זיך צוקוקן . . .

ער זיצט ניט ווייט פון די מיידלאך אויף א שטול, גלעט די באָרד, רייבט די נאז וועגן אויגן אים פון דעם טאבאק, און ווערעם מאָל, ווען א מיידל טוט א קוק אויף אים, ווייזט זיך אים אויס, אז זי קאן אים, אז זי לייגט אויף אים גרויס רחמנות. ער טוט שטארקער א גלעט די באָרד און קערט אָפּ דעם קאָפּ . . .

ווען די מיידלאך ריידן צווישן זיך, רוכט זיך אים אויס, אז זיי ריידן וועגן אים, וואס אזא מענש ווי ער דארף לערנען . . . וואס ? . . . צו זיין א הונט אין א שטיינ . . .

אין אין אים האט זיך דאן דערוועקט א גרויס רחמנות צו זיך אליין ! — האט ער געטראכט.

— פון וואנען איז א לאנדסמאן ? — האט זיך דאן אין מיטן דערזינען געווענדעט צו אים דער בלייכער איד, מיט דער געלער באָרד.

דער טאָן, און די נאנצע פראגע האט אים, עטינבערגן שטארק אויפגערעגט.

— אָט, א מחותן מיט מיר ! . . . ווייל שוין אריינקריכן אין דער נשמה ! — האט ער געטראכט און ניט געענטפערט.

— פון וואנען איז א לאנדסמאן ? — האט יענער נעפרעגט העכער, מיינענדיק הפנים, אז באָרים עטינבערג עטפערט אים ניט, ווייל ער איז טויב . . .

— פון א לאנד, פון א לאנד, געוויס ניט פון הימל ! א טאטע־מאמעס א זון, א איד ! — האט בייז אויסגעשאָלטן באָרים עטינבערג אין איין אטעם, קוקנדיק ארום זיך מיט גרוסע, אויסגעקאטשעטע אויגן.

אלע האבן אים אנגעקוקט מיט פארוואונדערטע אויגן; די מיידלאך האבן פאר־שטעלט דאָס מויל מיט די הענט, בכדי צו פארשטיקן דעם געלעכטער; דער פאבריקאנטל האט א קוק געטאָן פארוואונדערט אויף באָרים'ן און האט געשמאק א פייף געטאָן מיט דער נאָז, און דער איד מיט דער געלער באָרד האט ווידער געפרעגט מיט אירגיע :

— אזוי ? פון א טאטע־מאמע ? און אויך האָב געדיינקט, אז פון א שטיק האָלץ !

און באָרים עטינבערג געדיינקט, ווי ער האָט דאן גלייך דערפילט זיין נארישע לאגע, האָט א קוק געטאָן אויף אידן מיט דער געלער באָרד אזוי רחמנות'דיק און נעמרמלט כמעט מיט א בעטנדיקער שטימע :

— האָט קיין פאראביל ניט . . . איך האָב נישט געמיינט . . . איך בין פון קיעוו.

און דערביי האָט ער זיך געמוטשעט און געטראכט מיט גאל.

— באָרים, פארנעט, ווער דו ביזט, פארגעס דיין האָנער . . . געדיינק, אז דיין אכיטאָ דארף האבן ברויט . . . געדיינק, אז דו ביזט שוין ניט מער באָרים עטינבערג, נאָר זיין שאָטן. געדיינק באָרים, געדיינק ! . .

אין צוויי וואָכן ארום האָט ער זיך אָבער שוין געהאט צוגעוואוינט אי צו דער "שטיינל", אי צו די ארבעטער. די ארבעטער האבן נאָך איצט אויף קלאָר ניט געוואוסט, ווער ער איז. דערצו האָט זיך באָרים געטרייסט מיט די האָפענונגען, אז ער וועט זיך נאָר גוט אויסלערנען די ארבעט, וועט ער אליין מאכן א איינענע פאבריק. נישקשה, ער מיט זיינע געשעפטס פייאיקייטן וועט שוין . . . נישקשה ! — האָט ער געהאָפט . . .

די לעצטע צייט האָט ער שוין פאר־דינט פיר דאָלאר א וואָך. די ארבעט האָט ער געקאָנט ניט שלעכט, ווען ער וואָלט באָטש איצט געהאט עטלאכע הונדערט דאָלאר ! . . .

און טראכטנדיק אזוי, האָט ער זיך ווי דער דערמאָנט אָן זיין יונג אבראשאָ'ן און מערקווירדיק, דאָס מאָל האָט ער זיך גדאדע ניט געפיהלט באליידיקט, וואָס יענער איז דאָ א פאבריקאנט, נאָר פאר־קערט : ער האָט זיך ווי דערפרייט מיט דעם . . . .

— ווען אזא גראבער יונגאטש האָט זיך דאָ געקאָנט אזוי ארויפארבעטן — האָט ער זיך א טראכט געטאָן, פול מיט האפענונג — היינט ווי וואָלט איך זיך שוין געקאָנט ארויס ארבעטן, ווען איך

ווערקאָס אלסערס, רינענדע וואונדז, קעוועמא און אלע אנדערע הויס קראנק הייטן נעהיילט ווייל איר ארבעט לייכטע זעלבסט הייס באהאנדלונג. נע־נוצט מיט אויסגעפרובירטן דערפאָלג פאר א סך יארן וואו אלע אנדערע רפואות האבן ניט געהאָלפן. א סך באשעטיקונגען. שרייבט צו :
NURSE DENCKER
610½ Portage Ave.
WINNIPEG
פרס. ספסאָ, ביעלר, מאנ.
שרייבט: "אייער מעדיצין האָט געטאָן וואונדער פאר מיר. דער אלטער האָט זיך נעבעטערט נאָכ'ן ערשטן טאָן מאָל אנזונדערן דעם אויגסטעגן. איך קאָן אויף אזוייפיל ניט אויסדריקן מיין דאנקבארקייט מ.א.מ.

זאָל אייך אייער דילער ווייזן סעמפּלס פון סימאן־קענט פלאָרינג

The touch that is modernizing thousands of dear old homes

17

SEAMAN-KENT HARDWOOD FLOORING

דער "טאָוטש" וואָס טוט מאָדערניזירן טויזנטער ליבע אלטע היימען.

THE TRADERS TRUST COMPANY
אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס, פינאנציעלע אגענטן
4טער פלאר, יוניאָן טראסט בילדינג טעלעפאָן 26 892

TENTEST
INSULATING BUILDING BOARD
טען/טעסט האלט אייער היים אין א באקוועמלאכער לעבנס טעמפּעראטור, זומער און ווינטער. מאכט גרויסע איינשפּאָרונגען אין באהייצונג בילס. אייער ארכיטעקט, קאָנטראַקטאר אדער גאענטסטער
טען/טעסט אינסולייטשאָן פארטרעטער וועט אייך געבן פולשטענדיקע אינפאָרמאציע.
INTERNATIONAL FIBRE BOARD LIMITED
1111 Beaver Hall Hill - Montreal, Que.
"Sold by all good lumber dealers"
THE T. R. DUNN LUMBER CO. LIMITED
Winnipeg, Man.

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE
BLADDER TROUBLES
RHEUMATISM
NUMBER 4087 THE PROPRIETARY
פאר איבער א דריטל יארהונדערט זיינען דאדס קידני פילס אנערקענט געווארן ווי א רפואה פאר רוקן־בעשע־ניש, רומאטיזם, פּענכער טראבלס און אלע אנדערע קראנקהייטן פאראורזאכט פון פעלערהאפטע נירן. צו באָ־באקס, אדער 6 באקסעס פאר $2.50, אדער דירעקט, וועגן איר שיקט צו דעם פרייז, פון
THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

וואו פּאָליטישע פארוואלטונג איז א דורכפאל

(צוגעשיקט פון ווייניפּעג עלעקטריק רעליווי)

אייב, קאהאן, רעדאקטאר פון "פאר־ווערטס", א סאָציאליסטישע צייטונג, איז פעסימיסטישע איבער דעם דערפאָלג פון באלשעוויזם אין סאָוועטן רוסלאנד. ער באהויפּטעט, אז "85 פּראָצענט פון דער רוסישער באפעלקערונג זיינען פּויערס, און אז סאָציאליזם איז בלויז מעגלאך אין א העכסט באוואוסטזיניקן און אינדוס־טריאליזירטן שטאט". דאָס איז דער זעל־בער ראדיקאלער פּובליציסט, און ניט קיין רעאקציאָנער וועלכער זעט אין סאָוועטן רוס־לאנד אלס א "ריטשארד קראָקער פון רוס־לאנד", און טראָצקין, וועלכער האָט צוזאָ־מען מיט לענינען געשאפן דעם סאָוועטי־שען רעזשים — אלס איינעם וועלכער האָט זיך איינגעשמועסט אז ער איז דער וועלטס גרעסטער חכם, וואָס רעדט באמת נאראישקייטן, און האָט ליב בלויז זיך אליין צו הערן ריידן.. מיט אנדערע ווערטער, א ראדיקאל זעט קיין רוסלאנד אנגעפירט פון א קאָרפּוסט "באָס" אנגערייצט פון א דע־מאגאָג.

נאָך די אלע פאראזכן, וואָס די סאָוועט רעגירונג האָט געמאכט, האָט אייב, קאָ־נקלוזיע געקומען, אז זי איז דאָך געווען געצוואונגען צו געבן דעם קאפּיטאל א גע־לעגנהייט צו אויסבעסערן איר (רוס־לאנדס) לאגע, און צו פארבינדן די געזעל־שאפטליכע מיט אנדערע פעלקער.

די פּאָליטישע פארוואלטונג איז זעלטן וועגן אזוי דערפאָלגרייך ווי דאָס פארוואל־טען פון אינסטיטוציעס אונטער פּרוּוואטן קאָנטראָל, און עס איז לייכט צו זעען פאר־וואָס דאָס איז אזוי. שטאטלאכע עניינס זיינען אין א גרויסער מאָס יעדנס געשעפ־טען, און דאָס שטערט דעם דערפאָלג פון יעדער אונטערנעמונג.

סאָציאליזם וועט אויך ניט האָבן קיין בעסערע געלעגנהייט אין פארשרינס פון דערציאונג. עס איז א דורכפאל אזוי עס וועט זיין א דורכפאל ווייל עס שליסט ניט איין די מענשלאכע נאטור און עס אנער־קענט ניט די נויטווענדיקייט פון דערמו־טיקונג פאר פּראָגרעס און דערגרייכונג. אין קאנאדע איז דער סאָציאליסטישער נעדאנק א דורכפאל, ווייל פּרוּוואטע פאר־וואלטונג האָט דעמאנסטרירט איר סופּע־ריאריטעט אזוי קלאָר, אז בלויז געציילטע קאָנען אין דעם צווייפלען. די פּרוּוואטע פארוואלטונג האָט געשאפן א פּראָספּערי־טעט אין באָרים אלס מיט ביידע הענט אז אפילו דער אריסטער קאָן פון דעם געגינען ביז צו א געוויסן גראד. אונזער פארשרינס איז וויינשאפטלאך און עקאָ־נאמיש, אידעד פּאָליטיש, און אין אזא פּראָגרעס איז זייער ווייניק פּלאַץ פאראן פאר פּאָרצוויפלונג און האפענונגסלאָזי־קייט.

— וועט איר טרינקען טיי, אהרן ?

— האָט אניוטא געפרעגט.

— ניין, מאדאמעניו — האָט דער אלטער א שאקל געטאָן מיט'ן קאָפּ און קוקנדיק ארום זיך מיט זיינע רויטע אויי־גען, האָט ער ארויסגערעדט מיט חמנות:

— עס גלויבט זיך־מיר גארניט ! . . . שוין־זשע האָט דאָס אלעס אָנגעמאכט דער פּאָגראָם ? . . .

— נו, אלטער, גענוג ! האָט אים עטינ־בערג א גלעט געטאָן איבער'ן אקסל — פארפאלן ! . . . עס האָט נאָך געקאָנט זיין ערגער . . . אניוטקא גיט אים אָן א גלעזל טיי, ער וועט טרינקען ! . . .

אניוטא האָט אָנגעגאָסן א גלאָז טיי און עס אוועקגעשטעלט פאר אהרון'ען.

— איך דאנק אייך מאדאמעניו ! — האָט דער אלטער אהרן געזאָגט — איך קאָן איצט ניט טרינקען . . . . עס קריכט ניט אין האלז . . .

— העי דו ! — האָט עטינבערג פּלוצ־לונג א געשריי געטאָן — זיי ניט קיין חזיר . . . אז מען זאָגט דיר טרינקען — דארפסטו טרינקען ! . . .

ליובא האָט מיט אן אומגע־וואָדיקער מינע א כאָפּ געטאָן די אויגן פון דער ציטונג און זי האָט א קוק געטאָן אויף איר פאָטער.

אניוטא האָט ארויסגעשעפּטשעט מיט א פּארוואורף אין איר קול :

— באָרים ! . . .

(פארטזעצונג קומט)

"גאסן פון פארברעכן"

(מעלאָדראמע אין דריי אקטן מיט א פּראָלאָג, פון יעקב (קאהאן) בערלין).

לעצטן פרייטאג אין שבת אוונט, האבן זיך די קווינס טעאטער פאטראניזירער גע־באדן אין טרערן און אין געלעכטער, ביי דער פארשטעלונג "גאסן פון פארברעכן" וואס איז געשפּילט געווארן פון יעקב (קאָ־הען) בערלין, מיט זיין טרופּע.

דער פארפאסער קאנעניק גוט זיין עולם, האָט פאכמאניש אויפגעבויט די דאָ־זיקע מעלאָדראמע. ער האָט־איר אונטער־גענייט א מאָראל אונטערשלאָק, און ער האָט עס אונטערגעטראָגן דעם עולם אויף א טעלערל און — ווער עס וועט וועלן וועט עס אָננעמען.

עס האנדלט זיך וועגן דער גט־פראגע. יעקב (קאהאן) בערלין האָט זיך אין זיין מעלאָדראמע איינגעשפּארט מיט זיינע אָפּ־געשניטענע פיס אין וואנט, אז טאטע מאָ־טע, וועלכע האָבן קליינע קינדער, טאָרן זיך ניט גט'ן, ווייל זייערע קינדער, ניט האבנדיק זייער אויפזיכט, קאָנען ווערן קר־בנות, אריינפאלנדיק אין די גאסן פון פאר־ברעכן, און וואס די אמעריקאנער גאסן פון פארברעכן מיינען פאר יונגע קינדער איז קיין סוד ניט. זיינען טאטע געווען ווייר־בער אין קווינס טעאטער און זיי האָבן פארפלייצט איינע ד'ר אנדערע מיט געזאל־צענע טרערן וואס האָבן זיך געגאָסן פון זייערע גרויסע טרערן־רעזערוואארן.

ווער ווייסט ? אפשר האָט דער שרייבער פון "גאסן פון פארברעכן" אָנגערירט די צעוויטיקע הערצער פון א צאָל גט־קאנ־דידאטעס, און זיי האָבן פארלאָרן דעם חשק צו גט'ן זיך, אויס מורא אז זייערע קינדער זאָלן דורך דעם ניט אריינפאלן אין די גאסן פון פארברעכן. האָבן אריינקע ווייבער אפשר ביי דער געלעגנהייט זיך גוט אויסגעוויינט אויף די חורבות פון זיי־ערע אייגענע לעבנס, און זיי זיינען אוועק פון טעאטער מיט א פראגע־צייכן "זיין, אדער ניט ? "

דער שרייבער פון די שורות איז ניט קיין שטארקער אָנהיינגער פון מאָראל־פּרייזידיקונג אין אידישן טעאטער, און דער־פאר האָט ער זיך גענומען די מי אפילו 1 טרער ניט צו פארגיסן. נאָר אויב עס זיינען פאראן בעלנים צו ווייניגן און צו פאלן חלישות פון אזעלכע טראגעדיעס, דאן פאר־גין איך זיי דאָס מיט'ן גאנצן הארצן. נאָך אלעמען, גלויב איך, אז יעדערער איז באָ־רעכטיקט צו זיין, אדער צו איר, פארגע־גיגן . . . .

"גאסן פון פארברעכן" איז א טערן באמבע, וואָס טרעפט אין דעם ריכטיקן פונקט וואו עס קאָן האָבן אן אפּזאַץ . . . אן אזעלכע פונקטן זיינען דאָ איבערגע־נוג, אומעטום, אין דער גאנצער וועלט. מען דארף נאָר זוכן וו אזוי צו שיסן און טרעפן אין ציל, מיט דער איינגעשפּילטער יעקב (קאהאן) בערלין אנסאמבל, האָט אָט דעם ציל דערגרייכט אין א גרויסער מאָס. מען דארף קאָנען שפּילן אויף אָנעמעס נער־וען, און אז דער אנסאמבל קאָן עס טאָן, האָט געדינט אלס באווייז — דער טרערן שטורץ און די חלישות־פעידעמיע, לעצטן פרייטאג אוונט שבת אוונט.

עס איז שווער אויסצוטיילן "אטמעט־קעס" צו די שוישפּילער אין דעם פאל פון אזא פארשטעלונג ווי "גאסן פון פארברע־כען", ווייל דאָס איז א צופיל אָנגעצייגע־נע מעלאָדראמע, וואו דער אינדיווידואל איז בלויז א שרייבל פון א גאנצער מאשין. יעדער מאן און פרוי וואָס האָט זיך באָ־טייליקט אין דער פארשטעלונג האָט מיט זיך פארגעשטעלט א פארים פון א גרויסן קנויל צרות, וואָס איז זייער א מעגלאכע פאסירונג אינ'ם טאגטעגלאכן יאמער־טאל וואָס איז פארבונדן מיט דעם מענשלאכן לעבן.

די פאלגנדע פּערזאָנען האָבן אָנטייל גע־נומען אין "גאסן פון פארברעכן" :

רבי ווייזער, לואיס מארקוס; עליאס, מיישא קאלטנאף; רבקה, נעלי גרעניוויל; מאטילדא, רייזא איידלמאן; טעדי, יעקב (קאהאן) בערלין; רעי, לילי שוקין; אייק, ל. מ.; מעשה, ארטור ווינטערס; סטעלא, אנא זיגענלאוב, רייטשל, איידא בערלין; אלבערט, סאל. דושאָדעפּסאָ.

יעדער מאן און פרוי האָט זיך אויסגע־צייכנט אין זיין אדער אין איר ראָל, דאָס איז געווען א גוטער אנסאמבל צוזאמענ־שפּיל, פון דער גרעסטער ביז דער קלענ־סטער ראָל. דאָס איז א שווער ארבעטנ־דיקע ווואָס שפּילט מיט גרויס פינקטלאכקייט און דערפאר זיינען זיי דערפאָלגרייך.

יעקב (קאהאן) בערלין), האָט איבער־הויפּט געהאט א שווערע ראָל צו שפּילן, מיט די פיס צוזאמענגעדריקט אויף קאר־טשעס ביז דן קני. דאָס האָט געמאכט אן אויסערגעוויינלאכן איינדרוק אויף דעם עולם.

אן אינטערעסאנטע און איינדרוקספולע "פיטשור" איז געווען דער רעגן מיט די בליצן אין ערשטן אקט.

עס איז אויך כראי צו פארצייכענען, אז צו יעדער פארשטעלונג זעט דער עולם נייע סצענאריעס, וואָס דאָס איז געוויינ־לאך ביז זייער אנקומען אהער, געווען א זעלטנהייט אין קווינס טעאטער.

די, וועלכע האָבן ליב אידיש טעאטער, געשפּילט פון אזא איינגעשפּילטן אנסאמ־בעל ווי דער איצטיקער — אין מעלאָ־דראמען, וועלן זיך זיכער אמוזירן ביי זיי־ערע פארשטעלונגען.

מ. ג.

האָט פּרובירט פארשידענע מיטלען

דריקט אויס דאנקבארקייט צו קעללאגג קאמפּאני פאר הילף

אויב איהר ליידט פון פארשטאָפּונג, וועט אייך אינטערעסירן דער ברוף פון מר. דזשאן דזש. מאָלליגאן, 300 פאָוסט סיסע־ראָ עווענין, שיקאגאָ, אויל:

„דאָס איז בלויז אן אויסדרוק פון דאנקבארקייט פאר די וואונדערבארע רע־זולטאטען וואָס איך האָב געקראָגען דורך געברויכען קעללאגג'ס אָלל־ברען.

„יאָהרען לאנג, זיינט איך בין געקומען צוריק פון פראָנקרייך, האָב איך געלי־טען פון פארשטאָפּונג, און איהרע קראָנק־הייטען. איך האָב פּרובירט פיעלע מיט־לען אָהן ערפאָלג. עגדליך, אלס לעצטער פּאָרזוך, נים וועלענדיג, בלייבען א שקלאַף צו אָפּזיהר־מיטלען מיין גאנץ לעבען, האָב איך גענומען פּרובירען קעללאגג'ס אָלל־ברען. די רעזולטאטען זיינען געווען מערקווירדיג און שנע־לץ — פאקטיש אויס'ן נעקסטען טאָג האָב איך אָנגעהויבען זיהלען בעסער."

די קעללאגג קאמפּאני האָט ערהאלטען מוזיזנטער אזעלכע ברוף לויבענדיג אלל־ברען, דער פּראָדוקט וואָס אין פאזיטיוו גאראנטירט צו באזייטיגען צייטוועליג־קייט און צירקולירענדע פארשטאָפּונג.

עסט קעללאגג'ס אָלל־ברען מיט מילך אדער קרעם . . . אין סופּ, סאלאָדס און פּרוטס־זאָפּס . . . אין געקאָכטע שפּייזען און הייסע געבעקס. אויער גראָסער האָט אלל־ברען אין דעם רוויטען־גרונען פּעקעדזש. סערווירט אויבראל. געמאכט פון קעללאגג אין לאנדען, אנגלענד. קעללאגג'ס אָלל־ברען איז אבסאָלוט כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון מאראנטא.

Kellogg's
ALL-BRAN
אויסגעבעסערט אין אינהאלט און טעם

ס'האלט שוין ניט ווייט, אז דער דאָקטאָר וועט קע־נען באשטימט זאָגן ווי לאנג איר וועט לעבן

(שלוס פון זייט 2)

נע און די ווייסנשאפט וועט זיך מיט דעם נעמען באשעפטיג. אין אנדערע ווערטער, דער מעדיציער, דער דאָקטאָר, וואָס שטו־דירט דעם מענשלאכן קערפּער און קאָן אורטיילן ביי וועמען דער קערפּער איז א געזונטער און ביי וועמען א שוואכער, וועט אויך קאָנען מיט זיכערקייט זאָגן, וויפיל יארן עס האָט צו לעבן דער אדער יענער מענש אויף דער וועלט. און אז די ווייסנשאפט נעמט זיך פאר עפּעס, גרייכט זי זיך אזוי לאנג אין דעם, ביז זי דער שלאנג זיך א גרונד האָט דאמאלט מאג מען אין מען קאָן זיך אויף איר פארלאזן.

און פארוואס זאָל עס דען ניט מעגלאך זיין ? נעמען מיר אלס ביישפּיל דעם עקס־פערט בוכהאלטער, ווען אזא איינער קומט אריין אין א ביזנעס הויז און הייבט זיך אָן צו שטודירן, נעפינט ער אויס, אז די איינ־צאמע איז אזוי פיל און אזוי פיל, די אויס־גאבן שטייגן אבער אריבער די איינצאמע און דאמאלט וועט אייך דער פאכמאן זאָגן מיט דער בעסטער פּינקטלאכקייט, ווען די ביזנעס וועלן גייען קאפּוט, דאָס הייסט, וועט באנקראָטירן. די בעלי הבתים וועלן זיך כאפּן אין צייט און וועלן דאן טאָן אלץ וואָס עס איז נויטיק, כדי אפּצוואווענ־דען דאָס.

פארשטייט איר דאָך שוין אליין דעם מוסר השכל. די ביזנעס — דאָס איז דער מענש; דער בוכהאלטער איז דער דאָק־טאָר. ווען די מעדיציניש וויסנשאפט וועט פארפאלקמען איר אונטערנעמונג, וועט א ספּעציאליסט אונטערזוכן א מענש און דערנאָך קאָנען באשטימט זאָגן, וויפיל יארן עס שטייט אים נאָך פאָר. אויב דער אונטערזוכער וועט זיין א געזונטער מיט אלע אבריס, וועט ער זיך שאצן גליקלאך און וויסן ווי אפּצוהיטן די מתנות וואָס ער פארמאָגט. וועט דאָס אבער זיין א שווא־כער ארגאניזם, וועט אים דער ספּעציא־ליסט ראטן וואָס צו טאָן, ווי צו לעבן, כדי צו קאָנען פארמערן די יארן. און דאָס וועט זיין דער גרעסטער גליק פאר דער מענשהייט, דאָס וועט מיינען א געזונטע־רע מענשהייט און א לענגער לעבן.

זעלבסטפארשטענדלאך, אז דער ספּעציא־ליסט וועט אייך ניט קאָנען ארויסנעמען א נאראנטיע, אז אן אויטאָמאָביל, א טרעין אדער א לופט שיף וועט אייך ניט צעדרי־קען, אדער, אז איר וועט ניט דערפרוקנען ווערן באדנדיק זיך אין ים. דאָס זיינען שוין זאכן, פאר וועלכע דער מענש דארף זיך אליין היטן און דאָס האָט שוין ניט צו טאָן מיט קיין דאָקטוירים און מיט דער וויסנשאפט.

CANADIAN NATIONAL EXPRESS
וועגן איר שיקט געלט צו אייערע קרובים אהיים
שיקט דאָס דורך
קענעדיען נעשאָנאל עקספּרעס
דאָס געלט ווערט צוגעשטעלט אין הויז און אויסגעצאלט אין אמעריקאנער דאָלארן. יעדע קבלה (רעסיט) פאר דעם געשיקטן געלט פון דער קענעדיען נעשאנאל עקספּרעס איז גאראנ־טירט פון דער קאנאדער רעגירונג.
פאר ווייטערע איינצעלהייטן שרייבט
Canadian National Express
355 McGill St., Montreal
יעדער אנענט פון דער קענעדיען נעשאנאל ריילוויי (אייזענבאנען) קאָן שיקן געלט אהיים.
וועגן איר שיקט פּעקלאך, פרעגט שטענדיק פאר קענעדיען נעשאנאל עקספּרעס

"זאָל ער ארויספאָרן וואו דאָס שיינע פאנגט זיך אָן"
C·C·M·
Bicycles
מיט דעם אויסליסלאכן טריפּלעקס היינגער
דער טריפּלעקס היינגער
פאר די קידס — סי. סי. עם. בייסיקלס

סי. סי. עם. בייסיקלס
זיינען אויף דער אויסשטעלונג אין דעם ספּארטינג גודס סעקשאָן פון
THE T. EATON CO LIMITED
WINNIPEG - CANADA

סי. סי. עם. בייסיקלס —— וועלאָסיפּעדן —— דזשאָיסייקלס
איצט אויף דער אויסשטעלונג
Ashdowns
CANADA'S FINEST HARDWARE
דריטער פלאָר
טעלעפאָן 235 846

קווינס טעאטער, היינט דינסטאג אָוונט מאי 27טן "מאנקע פון אדעס", מיטוואָך, מאי דעם 28טן ערן אָוונט פאר יעקב (קאָהען) בערלין "וועלוועלע גנב"

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאן

(פארטזעצונג)

— ניט איך בין פריינטלאך צו דיר, נאר איך ליב דיר. איך האָב געהערט דיין געשיכטע. איך ווייס, אז דו ליבסט אן אנדערע, און טראַצדעם בין איך געקומען דיר זאָגן, אז איך ליב דיר. דאָס איז די איינציקע ראָכע, וואָס א פרוי קאָן נע־מען פון איר פארהאסטן מאן. אַ. ווען די מעגער וואָלטן ניט געווען אזוי פאר־בלעגרעט. אין זייער מאכט, זיי וואָלטן דאן געוואוסט, אז מיט יעדער טראַגיי קען דער פרוי, שפּיען זיי זיך אליין אין פּנים, וואָרום, א פרוי, וועלכע ווערט שלעכט באהאנדלט פון איר מאן, מוז אים באטרגן. א פרוי, וועלכע ווערט פון איר מאן דערניידריקט און באלייידיקט, מוז זיך וואָרפן אין די אָרעמס פון אנ־דערן. דאָס איז איר ראָכע, און די דאָ־זיקע ראָכע וויל אי דנעמען פון מיין מאן. איך ליב דיך!

און די שיינע פאני יאדווינא האָט אים ליידנשאפטלאך אומגעארמט און זי האָט אים צוגעדריקט צו איר בוזים.

אזוי ווי א פאַרלאָרענער איז שלמה ראָגאָווין געשטאנען, ניט גלויבנדיק זיי־נע איינענע אויגן, אז א פארהייראטע פרוי זאָל קאָענען ווערן, פאָלש איר מאן, דאָס האָט ער געהערט, אָבער אז אז אריסטאָקראַטישע דאמע, די פרוי פון א מעכטיקן פריץ זאָל אָנבאָטן איר ליבע צו אן אָרימען אידישן יונגערמאן, צו אן ארעסטאנט, וועלכן זי זעט איצט צום ערשטן מאָל, דאָס האָט ער אפילו אין קיין דאמאן ניט־געלייענען.

אין דעם דאָזיקן אויגנבליק האָט שלמה ראָגאָווין געוואוגשן פון נאנען הארצן, אז פאן בושעוווסקי, וועלכער האָט אזוי אומ־מעגשלאך געהאנדלט קענן זיין אומגליק־לאכער אידישער געליבטער און קענן אים אליין, וואָלט ווירקלאך געווען זיין פאָ־טער. ווארום וואָס קאָן זיין א שרעקלאָ־ערער ראָכע, ווי ווען א זון פארפירט די פרוי פון זיין איינציגער פאָטער?

אָבער באלד האָט שלמה ראָגאָווין זיך דערמאָנט אָן זיין געליבטער, די איידעלע און צארטע רחל פרידלאנדער, און ער האָט זיך איידל לויז געמאכט פון די אומארמונגען פון דער ליידנשאפטלאכער פרוי.

— איר פארגעסט, פאני יאדווינא, — האָט ער געזאָגט — אז מיר מוזן ביי־דע וואָס שנעלער ארויס פון דאנען, וואָר אים ארייגנעווארפן ווי אין א פיבער, דאן האָט ער מיט גרויס מי, אזוי ווי ער וואָלט זיך געראנגלט מיט זיך אליין, אויסגערופן:

— אָבער, פאני יאדווינא, איך ליב אן אנדערע!

— דו קאָנסט ניט ליבן קיין אנדערע!

— האָט די פארליבטע פרוי ווייטער גע־רעדט. — דו מוזט ליבן מיך. אָדער בין איך ניט שיין געווען? זע, איך בין יונג, איך בין שיין, איך בין רייך און איך קאָן געניסן פון לעבן. איך בין צופרידן פאר־לאָז מיין מאן, אבי צו גיין מיט דיר.

— ניין, — האָט ראָגאָווין שוין אויס־גערופן מיט א פעסטער שטימע, — דאָס קאָן קיינמאָל ניט זיין, ווען איך וואָלט אפילו ניט געהאט קיין געליבטע, צו וועל־כער איך מוז בלייבן טריי, וואָלט איך זיך אויך ניט געקאָנט פארבינדן מיט דיר, ווייל איך בין א איד און דו ביזט א קריסט לאכע, און איך האָב גאָר קיינמאָל ניט געוועזן, דאָס אזא ליבע זאָל לאנג דוי־ערן. גיי צוריק צו דיין מאן, פאני יאדווי־נא, דו וועסט מיט מיר ניט זיין גליקלאך.

— דאָס הייסט, דו ווייזט צוריק מיין ליבע, וואָס איך באָט דיר אָן? ווייסטו, אז אלעס קאָן א פרוי פארצייען, נאָר ניט ווען מען וואַרפט צוריק איר ליבע. איך פרעג דיר נאָך אמאָל, ווילסטו מיך ליבן?

— ניין, — האָט שלמה ראָגאָווין גע־ענטפערט שטיל, — דאָס וועט זיין א פארברעכן קעגן מיין רחל'ען.

פאני יאדווינא איז געוואָרן אנגעצונדן. זי האָט ארויסגעשטויסן א קללה אין אין געקסטן אויגנבליק האָט גאָר געקראַכט א שאָס פון א רעוואָלווער.

פאני יאדווינא האָט אין די ברוזנדיג געפיקן פון ליידנשאפט, האָט אן פאר־צווייפלונג אויסגעשאָסן, און ערשט דאָ־ווען דאָס פארברעכן איז שוין באנאנגען געוואָרן, און ווען שלמה ראָגאָווין איז פאר איר געלעגן אומבאוועגלאך מיט א בלאסן געזיכט, האָט זי חרטה געקראָגן אויף איר טאט, זי האָט זיך געוואָרפן פאר אים אויף די קני און האָט אנגע־הויבן וויינען.

— וואָס האָב איך געטאָן? אַ, פאר־צייט מיר! איך האָב עס ניט געמיינט!

אין דעם דאָזיקן אויגנבליק האָבן זיך דערהערט טרי טאָטן וואָלד, און מורא האָבנדיק, אז מען וועט אנטדעקן איר פארברעכן, איז זי שנעל אנטלאָפן.

צו שלמה ראָגאָווין'ס גליק האָט אים פאני יאדווינא'ס קויל ניט געטראָפן. ער איז ניט געווען פארוואונדעט, נאָר דער שרעק האָט אים ווי געליימט. איצט איז ער געקומען צו זיך, און ווען ער האָט גע־עפנט די אויגן, האָט ער זיך געזעען ארומגערינגלט פון א מחנה מענער מיט גראָבע און פארהארטעוועטע פנים'ער.

די דאָזיקע קליינע מחנה מענער, וועל־כע זיינען געווען פארשפּרייט איבער גאנץ רוסלאנד און האָבן זיך באהאלטן אין די וועלדער און אין די קליינע שטעטלאך און דערפער, זיינען נאָך פארבליבן פון די פריערדיקע צייטן פון דעם געוועזענעם צאר ניקאָלאי, און זיי זיינען דאמאָלסט געווען באקאנט מיט דעם נאמען עקס־פּראָפּריאָטאָרס.

די עקספּראָפּריאָטאָרס זיינען צוערשט געווען רעוואָלוציאָנערע מוזשיקעס, וועל־כע האָבן נעקעמפט צו קרינען מער לאנד פאר די אָרימע פויערים און האָבן דארום באטראכט יעדן גרויסן פאַמיליעשטשיק אלס שונא. זיי האָבן דארום חרוב געמאכט יע־דע גרויסע אימעניע, האָבן אוועקגערויבט די תבואות, אויסגעהאקט די וועלדער, אונטערגעצונדן די הויפן און די פאַמיליע־טשיקעס גע'הרג'עט. דאָס האָט געהייסן עקספּראָפּריאציע.

שפּעטער זיינען צו די דאָזיקע רעוואָלו־ציאָנערן מוזשיקעס צוגעשטאנען די אומד צופרידענע ארבעטער פון די שטעטלאך און דערפער, וועלכע האָבן אָנגעהויבן מאָ־כען עקספּראָפּריאציעס איבער די קרעמער איבער די געשעפטסלייט און איבער יעדן, וועלכן זיי האָבן באשולדיקט אז ער איז רייך.

(פארטזעצונג — סימן)

דערעפנט נייעם אָפּיס

דר. פ. סעדזיאק, אנאנסירט די דער־עפענונג פון א נייעם אָפּיס אין 962½ מיין סטריט, קארנער סעלקירק עוועניו, וואו ער וועט אויפנעמען פאציענטן טעג־לאך (אויסער זונטאג) פון 3 ביז 6 אויס־נער נ. מ., און אין אנדערע שטונדן ביי אפּאינטמענט.

דר. סעדזיאק גיט ספּעציעלע אויפזיכט, חוץ דער אלגעמיינער פּראַקטיק, צו פרויען קראנקהייטן און מאטוירניטי קייסעס.

וויניפּעג ביטש בשר כשר

וועט ערעפנט ווערן אין רעכטן צענטער פון די ביטש

קאָר. גראָו און הייזעל סטר.

פלייש, דעליקאטעסן און גראָסערים

גוטע און ראיעלע באהאנדלונג

Winnipeg Beach Butcher Shop

Cor. Grove and Hazel St.

מענדל גראָדסקי ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיף־סטען מיטגעפיל צו דער פרוי און קינדער און דער גאנצער פאמיליע. אויף דעם פארלוסט פון זייער ליבן מאן און פאטער, מיר ווינשן זיי געטריסט צו ווערן און כעד פון קיין צער ניט וויסן.

ליידיס אקזיליערי לינת הצדק

אין אלע אנגעלעגנהייטן פון פרינטינג - און - אדזוערטייזינג וועגדעט זיך צו דאָס "אידישע וואָרט"

165 Selkirk Ave. Winnipeg, Man.

פאר רעדזשיינע, קאלנארי, עדמאנטאן, סאסקאטון און וואנקאווער

מיר ווילן אנגאזשירן א יונגנמאן אדער א פרוי צו רעפּרעזענטירן אונז אין אייער גענגט צו פארקויפן אדווערטייזינג, ווי אויך צו האבן דעם אויפזיכט איבער די סובסקריפּשאנס בלויז א טייל פון אייער צייט איז נויטיק פאר דעם. אויב איר זייט פאראינטערעסירט, שרייבט צו דאס אידישע וואָרט, אדווערטייזינג דעפּארטמענט, 165 סעלקירק עוועניו.

רום ווען מען זאָל אייך טרעפן דאָ צו־זאמען מיט מיר, זייט איר אין געפאר פונקט ווי איך.

די שיינע פרוי האָט אים געגעבן א פעקל און האָט צו אים געזאָגט:

— דאָ האָב איך דיר געבראכט אן אפיציערסקע יוניפאָרם, ווארום אין דעם היינטיקן טומל פון מלחמה איז קיין מענש ניט זיכער מיט זיין לעבן, אויסער א סאָלדאט. ביי די דייטשן איז יעדער ווילנער פארדעכטן פאר א רוס, ביי די רוסן פאר א דייטש און אלע צוזאמען קו־קען איינער אויפ'ן צווייטן ווי א שפּיאָן. אלס אפיציער וועסטו זיין זיכער.

דאָס אנטלויפן פון דעם עלער איז זיי געלונגען, אזוי דאָס קיינער האָט זיי ניט באמערקט. דער אידישער יונגערמאן האָט איצט געזען וואָס א פרוי קאָן באוויזן אויפצוטאָן, ווען זי איז שיין און רייך. דען עס איז געווען קלאָר, אז פאני יאדווינא האָט אונטערגעקויפט די דיגער.

אנטקעגן דעם הויף פאר א מייל פון שטאָט האָט זיך געפונען דער גרויסער באָרער וואָלד, וואָס איז געווען ווייט און ברייט באריטט אין דער געגנט.

דאָ האָבן זיי זיך ביידע אָפּגעשטעלט. אום זיך אָפּצורוען, און דאָ האָט די שיי־נע אן ליידנשאפטלאכע פרוי פּלוצלונג ווידער אומגעארמט ראָגאָווינען און זי האָט אים אָנגעפאנגען קושן.

— אום גאָטעס ווילן, פאני, — האָט ראָגאָווין זיך געבעטן, — גייט אהיים, אייער מאן וועט נאָך באמערקן, אז איר זייט ביינאכט אוועק פון הויז און ער וועט קרינן א פאַרראָכט.

— וואָס ארט מיך מיין מאן און וואָס ארט מיך מיין הויז? — האָט די שיי־נע פּוילישע דאמע געגרערט אין דער העכ־סטער שטופּע פון ליידנשאפטלאכער אויפרעגונג. — איך ליב דיך און מיט דיר ווייל איך זיין. אַ, ווי גוט עס איז צו ליבן!

שלמה ראָגאָווין האָט זיך געפילט אזוי ווי פארטשאדעט. דער קאָפּ האָט זיך אים געדרייט. די שליפן האָבן אים געהאקט אן אין איר אָדערן האָט דאָס בלוט אנ־געהויבן שטארק צו קאָכן. איר הייסער אָטעם האָט אים ווי פאר'שיכו'ט און אי־ר פולע סאמעט גלאטער ארעמס, מיט וועלכע זי האָט אים ארומגעקלאמערט, האָט אים שטארק גערייצט. די ליידנשאפט וואָס איז אין אים אויפגעשטיגן, האָט

איבער $10,000 געשאפן ביים ציון באנקעט

(שלוס פון זייט 1)

פארטראכטן וועגן זייער לאנג, און דאָס נאטירלאך געפעלט ניט די הייכע אראבער און דערפאר זוכן זיי אויפצופלאקערן א רעליגיעזן קאמף פון אראבער אויף אידן, כדי אפצוציען דערמיט זייער (דעם אראבישן) בליק פון דער ווירקלאכקייט, דאָס הייסט אז ניט די אידן זיינען שוג־אים צו די אראבער אין פאלעסטינע, נאָר אז זייערע איינענע רייכע אראבער זיי־נען זייערע אמת'ע שונאים.

מאָרים סעמועל האָט געהאלטן א גלענ־צענדיקע רע־ע וועלכע איז אויפגענומען געוואָרן מיט גרויס ענטוזיאזם פון דעם עולם. צום שלוס פון זיין רעדע האָט ער נעמאכט א קורצן, אָבער גלעצענדן אפיל פאר געלט. "דער איינציקער מיטל ווי אזוי צו פארהיטן ענלאכע נעשעענישן ווי לעצטן אוגוסט אין פאלעסטינע, אין דריי הונדערט טויזנט אידן אין פאלעס־טינע, און פאר דעם צוועק מוז מען האָ־בען געלט" — האָט ער געזאָגט. יאָ שלעכטע צייטן אָדער ניט שלעכטע צייטן — מיר מוזן שאפן געלט. מיר טאָרן ניט זוכן צו שפּאָרן אויפ'ן חשבון פון די אי־דישע לעצנס אין פאלעסטינע. מיר מוזן שאפן מיטלען צו דערמעגלאכן א וויטער־דיקע אימיגראציע קיין פאלעסטינע. מיר מוזן אריינברייגנען הונדערט טויזנט אידן אין ארץ־ישראל אין די קומענדיקע פינף יאָר" — האָט מר. סעמועלס געזאָגט.

די ביישטייערער

די פאלגנדיקע האָבן ביייגעטראָגן גרעס־סערע סומען:

הרסה'ב, $4.300 (עזרה, דבורה, מרים און ווייניפּעג, צו $1.000, און אסתר המל־כה, $300).

צו $500, נ. שיפער, ה. שטיינבערג, ווייזמאן ברידער, אראָנאָוויטש און לייפּ־ציג, מעקס העפּנער, מר. און מרס. מ. דוש. פינקלשטיין, פרעד סורעס.

צו $300, סי. ברוזער (האמבאלדט) און קאלאָף און זין.

$150, סעקטער און וואָלינסקי.

צו $100, ק. שאָר, פ. סעקטאָר, מעקס פינקלשטיין, דר. רייזן, דושולסיי אדלער.

$85, "אבוקה".

בסך־הכל איז די סומע געווען $10.500 געשאפן דעם אוונט.

—(::)—

2,769 ארעסטירטע גע־פינען זיך אין קאנאדער געפענגעניש

אפשר אינטערעסירט אייך צו וויסן וויפיל ארעסטאנטן עס האָבן זיך געפונען אין די קאנאדער פענגיטענשעהים אין יאָר 1929. קאנט איר איבערקוקן דעם צעטל.

לויט אן ענטפער אויף א פראגע וואָס איז נעכטן געשטעלט געוואָרן אין פאר־לאמענט אין אטאווא, ווערט באקאנט אז זייער צאָל איז געווען 2,769.

פון דער צאָל זיינען 2,589 געווען ווייר־סע מענשן, 60 שווארצע, 42 אינדיאנער, זיבן העפּברידס (געמישטע) און 71 מאָר־גאָלן.

אט איז א ספּעציעלער אינוועסטמענט!

די "ספּעשל איינוועסטמענט" פּאליסי פון די עקסעלסיאָר לייף וועט אייך צוריק קערן יעדן דאָלאר וואָס איר האָט איינגע־צאָלט, צום סוף פון 21 יאָר, פּלוס דיווי־דענדן, אין דעם אויך פארזאָרגן אינשו־רענס פראטעקשאן.

THE EXCELSIOR LIFE INSURANCE COMPANY
HEAD OFFICE - TORONTO

C. D. Burnham Provincial Mgr.
P. S. Rogers Special Representative
610 McArthur Bldg.
Winnipeg, Manitoba

Please send rates and details of your Special Investment Policy.

Name .....
Address .....
Occupation ..... Age .....

שפּאָרט צייט און געלט

באנוצט זיך מיט דער איינשפּא־רונג אנגעבאָטן פון אונזער נייער פראכט באהיטונג צו סעלקירק.

טראָקס קומען צו אייער וועהרהויז אין דעליווערן דירעקט צו סעלקירק דעם זעלבן טאג.

רייט — 20 סענט א הונדערט פונט. מינימום טשארדזש 25 סענט. ספּעציעלע קוואטיישאנס אויף טראָק לאָד לאטס.

טעלעפאָנירט 842 347
אָדער 842 348

Winnipeg, Selkirk & Lake Winnipeg Railway

2nd Floor, Electric Rly. Chambers

היינט אויף דער ראדיאָ

CKY

ווייניפּעג

3.00—מוזיקאל. פּראָגראם.
6.15—נאוועלטי פּראָגראם.
7.30—באקינגהאם האלבן שטונדע.

CNRW 780

ווייניפּעג

8.00—סי. עץ. אר. טראנסקאנטינענטאל נעטווערק.

CJRW 499.7

פּלעמינג

5.40—מוזיק.
6.00—אנקל פּיטער.
8.00—סטודיע מוזיק.
8.30—ראיאל אלעקס. ארקעסטער.

CJGX 650

יאָרקטאָן

7.15—פריידי פארטערס ראדיאָ שעה.

WGN 720

5.30—שיקאגאָ. קאנצערט אנסאמבל.
6.00—שיקאגאָ. מוזיקאל. פּראָגראם.

KDKA 980

6.30—פּיטסבורג. קלאסיקס.

WTAM 1070

7.00—קלעוולאנד. עוועריעדי שטונדע.

WENR 870

8.00—שיקאגאָ. הייס־קריין מוזיק.

WOW 590

8.00—אמאהאָ. פארשייד. פּראָגראם.

WTAM 1070

8.30—קלעוולאנד. אר. קיי. א. שטונדע.

WJR 750

9.00—דעטראיט. פּיטשער.

WGN 720

9.30—שיקאגאָ. פּיטשער. סימפאָניע.

WMAQ 670

10.00—שיקאגאָ. טאנץ מוזיק.

WLW 700

10.00—סינסינאטי. פארשייד. פּראָגראם.

WTMJ 620

11.00—מילוואוקי. פארשייד. פּראָגראם.

NEW PALACE THEATRE
היינט און מארגן
אירין באראדאי אין
"פאריז"
א דורכאויס רייזנדיק, איינגענדיק און טאנצנדיק בילד

אין פעלעם טעאטער

"פאריז" איז דער נאמען פון דאָס בילד וואָס ווערט געשפּילט היינט אין פעלעם שטעאטער. דאָס איז א דורכאויס רייזנדיק איינגענדיק און טאנצנדיק בילד מיט אירין באראדאי אין דער הויפּט ראָל. צוזאמען מיט אן ערשט קלאסיקן קעסט. "פאריז" איז א העכסט אינטערעסאנט און אמוזי־זענדיק בילד. זעט אין הערט עס אין פע־לעם טעאטער. עס ווערט אויך געשפּילט א שיינע רייזנדיקע קאָמעדיע, פּיטשווערעס אין א. וו.

TUDOR PLATE

סקיילין

אן אנטציענדיגער שיינער נייער דעזיין לויט דעם סטיל פון די זעלד בע רעוויעלעס וועלכע מאכן דעם סטיל פון די באראָקס.

קאָמיוניטי פּלייט

קאָמפּלעט סעט אין מאָ־דערנע אנטהאלטערס פון $16.50.

טייזעפּל $2.00, סעט פון זעקס.

BIRKS

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפּינג סערוויס
ס. א. פּאַרטינאַל
— מיט —
דזשא. לוס און קאָמפּאני
Chartered Accountants, Auditors
204 ע'וועניו בלאָק, טעלעפאָן 23 942
רעזידענס פאָן 24 524

זעט אונזערע נייע ספּרינג סחורות
א גרויסער אויסוואל פון וואָס אויסצוקלייבן
Dominion Furniture Co., Limited
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

פעדערנע און וואָלענע קאָלדרעס
נעמאכט צו אָרדער, פאַרשידענע סייזעס. אי־ר בערנעמאכט פון אייערע איינענע פעדערן. אויך וואָלענע קאָלדרעס.
THE PERFECTION QUILT MFG. CO.
682 Selkirk Ave. Phone 52 546

טרוקענע סלאבס
שווערע סלאבס, ½ קאָרד, געשניטענע $4.50
פאפּלאר סלאבס, ½ קאָרד, געשניטענע $4.00
פאפּלאר, ½ קאָרד געשניטענע $4.00
נומער 1 טעמעריק, ½ קאָרד געשניטענע $5.50
F. WAGNER
פינקטלאכע דעליווערי איבעראל
טעלעפאָן 56 642

Classified Section קלאסיפייד סעקשען

ספּעציעלע פּרייזן פאר ארווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפּטיילונג:

איין מאל, 5 ס. פּער "אייט ריין"		פאר 3 מאנאטן,	$2.15
פאר א וואָר, 20 ס	"	פאר 6 מאנאטן,	$4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס.	"	פאר 1 יאָר,	$7.50 "

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

א מציאה פאר דעם וואָס ווייסט

5 רום באנגאלאָו, אום פינישינג, אום פלאָרס, הייסע וואסער באהייצונג, שיינע עלעקטרישע פיקסטשורס. ניי אויסגעריי־קאָרירט. איסט אָף מיין סט. א גרויסער סנעפּ. פריין $4.900.

א 6 רום הויז, פולי מאָדערן, אום פלאָרס, פרענטש טירן, ניי געפינישט, שיינע עלעקטרישע פיקסטשורס. נאָראָדזש. איסט אָף מיין סט. פריין $4,000.

א גרויסע מציאה

א דאבל הויז פון 4 באזונדערע וואוי־נונגען, מיט א בריק סטאר אין קאָרנער. רענט $95.00 א מאָנאט. פריין $5.500. א גוטער אינוועסטמענט.

סוויטס צו פארמיטן אין פארשיידענע אפּארטמענטס אין דער נאָרט ענד.

אינשורענס פאר אלערליי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

סייל אויף ניי־מאשינען. $15 און העכער

פאר נאָראנסטרעט זינגער מאשינען. טע־לעפאָנירט, שרייבט אדער קומט מיר 300 נאָטר דיין עווע. קאָר. פּרינצעס. טעלע־פאָן 86 171.

פּרייז רעדוצירט צו $3,500

צו פארקויפן — 367 סעלקירק עוועניו. פולי מאָדערן 11 רום הויז, 0 5פון פראָנ־טענדע, מיט באלד פארקויפט ווערן צו שליסן אן עסטייט. זיך ווענדן

E. COOK
224 Higgins Avenue
Phone 27 783

7 רום פולי מאָדערן הויז, אויף איינער פון די שענסטע נאָטן איסט פון מיין סט. פאר שנעלן פארקויף ווערט זי געפּרייזט בלויז פאר $2.900.

סטאָקא באנגאלאָו אויף שיינער נאָט, 1 בלאָק פון מיין סטריט, 5 רומס אונטן און 2 רומס אויבן. שיינער לאָט. נאָראָדזש — פריין $4.500. דאָס מאָרטגעדזש פון $3.000 אויף 6 פּראָצענט.

5 רום פולי מאָדערן קאָטעדזש, זייער גוטער צושטאנד, ניי דעקאָרירט, אויף אבערדין עוועניו. מיט גוטן נאָראָדזש, — פריין, בלויז $2.800.

אויב איר ווילט א הויז, זעט

ח. פערלמאן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

:: צו פארענטן :: FOR RENT

צו פארענטן א ניי דעקאָרירטע מאָדערנע באנגאלאָו, 6 רומס, הארדוואוד פינישן. מען קאָן גלייך אריינמופּן. זיך ווענדן אין 283 אבערדין עוועניו.

צו פארענטן 2 רומס מיט א קיטשען. שטענדיקע הייסע וואסער. זיך ווענדן אין 379 פּלאָרא עוועניו.

אין ווייניפּעג ביטש, באָרד און רום — זייער גוטע מאָלצייטן און אויפפאסונג. פארברייגנט אייער זומער וואקיישן אין א באקוועמער אומגעבונג. ריזאנאייבל רייטס. זיך ווענדן צו מרס. ה. פרידמאן, 5 אוק סטריט, ווייניפּעג ביטש.

א צימער און עסן פארלאנגט

עס ווערט פארלאנגט א פאסיקער צימער פאר 2 עלטערע באַיס, ביי אן אנשטענדיגער קער פאמיליע אין מאָדערנער הויז. זיך ווענדן צו א. אסאָווסקי, סופּעראינטע־דענט פון אידישן בית יתומים, טעלעפאָן 55 854.

צו פארענטן א שיינע גרויסע בעדרום. זיך ווענדן אין 448 קאלעדזש עוועניו, טעלעפאָן 52.808.

יונגערמאן פארלאנגט א רום אין א באלע־באטייטער הויז. אוונט מאָלצייט אויב מעגלאך. ווענדן צו ד. א. וו. באקס 8835.

נעשעפט _ געלעגנהייטן Business Opportunities

פארלאנגט צוויי כשר'ע בוטשער שאפּס פאר רעדזשיינע צו באדינען די רעדזשיי־נער קהלה און אומגעגנט. פאר ווייטער דיקע איינצעלהייטן זיך ווענדן צו

Regina Hebrew Federated Community
2060 Halifax St., Regina, Sask.

:: שטעלע פארלאנגט :: SITUATION WANTED

שוחט, לערער, גוטער בעל תפלה, קאָן ענגליש, גוטע רעפערענסעס, פארלאנגט א פאזישאן. מעסיקער געהאלט. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט־באקס 8781.

וואנצן און קאקראָוטשעס
פארניכטעט. ארבעט גאראנטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

ארווערטייזט אין "דאָס אידישע וואָרט" — עס וועט זיך אייך באצאָלן

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

פליכטוואטע מענער — נייע האָר

אין 10 ביז 60 טעג גאראנטירט: שארבו קרעץ, דענדראָף, שארבו עקזקעמא, גע־היילט דורך פערזענלאכער באהאנדלונג.

FRANKS, 207 Montgomery Bldg.
215½ Portage Ave.
קארנער נאָטר דיין.

SIMPSON & COMPANY
בייליפס
לייסענסט און באנדער
ד. סימפּסאָן, מענעדזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

געלט!

פאר אייערע באלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאָנאטן צו באצאָלן עס צוריק. ריזאנייבל ריטס. פּינקטלאכע באדינונג. שטריינג פארטרויליאָר
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאָכמיטאָג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

R. B. ORMISTON
פלאָריסט
צוויי סטארס צו אייער באדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען טעלעגראפירט איבעראל

מיט מאניע וואולף

גוט באקאנטע ווייניפּעגער דרעסמייקער און שניידערן האָט זיך ערשט צוריקגע־קערט פון אייראָפּע.
615 Winnipeg Piano Bldg.
Phone 22 430; Res. 51 650

פאונדריישאָפּס פאר מצבות נעמאכט און פאַרריכט פאר אייער צופרידנהייט.

JOHN SCHALER
Phone 5993921

מאָרים דעליקאטעסן

מיר פארקויפן אלע סאָרטן וואורשט, גע־רויכערטע און געפּיקלטע פלייש און ווינערס — אויך אימפּאָרטירטע. א פולע ליין פון אידישע דעליקאטעסן

223 דאָפּערין עוו., טעל. 57 617

PUHLMANN HERB TEA
פאר אסטמא, בראָנכיס, הוסט, היי פיווער קומט, שרייבט אדער טעלעפאָנירט
W. J. WHIDDEN & CO.
643 Somerset Bldg. Phone 26 931

A. MUIR
אוטאָמאָביל־ריזטאָרער
דוקא פינישינג סטייישאָן
פענדערס און באדי ריפּעירס
376 FURBY ST.
PH. 33 255

וואָלפּייפּערס

סעמי־טרימד און סאנוואַרטהי פולע ליין פון פּיינטס און בערשטלאד

WINNIPEG WALLPAPER & PAINT, LTD.
614 Portage Ave. Phone 72 312

איינפאכע און פענסי דעקאָרייטינג

פּיינטינג און סיגנס
אונזער ספּעציאליטעט איז אייך צופרידנשטעלן.
R. RIGGS
Phone 25 217

טעלעפאָנס: אפיס 157 53; רעז. 777 58

פאַרוואָס צאָלן מער?

עקאָנאָמיזירט ביי קויפן סעקאָנד הענד לאָסטבער.
THE P. RUDYK & SON BUILDING & WRECKING CO.
"אלע סאָרטס נוצלאכע בוי מאטעריאלן"
יארדס: קאָר. ארלינגטאָן סט. און מאונטען עווע.
שעלעג דעליווערי
אפן אוונטן

א מיטליאריקער רעליגיעז פּראָפעסיאָנע־לער מאָן זוכט באקאנטשאפט מיט אן אנ־שטענדיקער פרוי, מוז האָבן אכיסל פאר־מעגן. שרייבט צו "דאָס אידישע וואָרט", באקס 8833.

Auto Metal and Upholstery Co.

אוטאָ באדי ארבעט, פענדערס, ראדיאָיי־טארס, טאנקס, סיט קאוועריס, טרימינגס, ראדיאייטאָר קאוועריס און א..וו.
198 Garry St., cor. St. Mary's Ave.
Phone 86 996

ארבעטער פארלאנגט HELP WANTED

בלויז פאר דער שטאָט וואנקאָווער

אויב איר קאָנט אונטערגעבן א פאר שטונ־דען א טאָג, און איר זייט א גוטער סיילס־מאָן, האָבן מיר פאר אייך א גוטן אנבאָט. שרייבט צו דאָס אידישע וואָרט באקס נומער 8347.

פארלאנגט א סיילסמאָן וועלכער זאָל אוועקגעבן איינגאנצן אדער א טייל פון זיין צייט צו פארקויפן א אויל באהייצונג איינריכטונג. די פאזישאָן באט אָן אויר סערגעוויינלאכע מעגלאכקייטן. זיך ווענ־דען פאסט אפיס באקס 1845, ווייניפּעג

* טעג באהאנדלונג אין פרינטינג
* ביי דאָס אידישע וואָרט